Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

«СЕРДАЛО»

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 23 декабрь, 1976 шу. • № 153 (5664). • Мах 2 кеп.

Л. И. Брежнев 18-ча Эскара ветеранашца вIашагIкхетар

21 декабре Кремле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев вIашагIкхийтар фронтерча доттагIашца — 18-ча эскара ветеранашца.

Мехка дуккхача городашкара Москве баьхкача однополчанаша дIайхача моаршалца даьккъала вийцар шоай комиссар— Леонид Ильич Брежнев, ваьча дийнахьа денз 70 шу дизарца, социалистически Даьхе бахьан, дерригача дунен тIа машар чIоагIбар духьа беча балха тIех дIахо а цо толамаш дахар ловш къамаьлаш дир.

Новкъоста Л. И. Брежнева ше даькъала вувцарах дег тIара баркал аьлар 18-ча эскара ветеранашта.

(ТАСС).

ДЕГ ТIАРА ДОАГIА ДЕШАШ

Берригача советски наха а санна Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дег тIара даькъала вувц КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Леонид Ильич Брежнев цун 70 шу дизарцеи Даьхен доккхий совгIаташ даларцеи.

ДЕГА ДИКА ХЕТАР ХИННА КХАЪ

Коммунистически партен Советски правительстван цахаддаш йоакхою вай Даьхе низ болашагIа хилийтара, бахача наьха вахара хьал-тороди-тIехьа тоаялара гIулакхий. Из дика холуш да тха йоккха йоацача наьха хьашташ кхоачашдеча Грозненски индивидуальни барзкъаш тегача фабрика № 4 йолча ателье коллектива вахаре а.

Шоазза гаргга тIакхийттад къахьегама алапи, лакхъеннай къахьегамхой хьашташ кхоачашдара культура. ХIаьта укх шера кхоалагIча квартале фабрика коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах карара кара тела Ще байракх елар тхона.

Укх деношка КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна, цун 70 шу дизарца дувзаденна деннача совгIатех боккха кхаъ хилар тха коллективана. ХIана аьлча, халкъашта юкъера машар чIоагIбара, советски наьха вахар тоадара, иштта кхыдола лоархIаме гIулакхаш деш хьавоагIа вай партен паччахьалкхени гIорваьнна кулгалхо новкъост Леонид Ильич Брежнев. Цудухьа тха коллективо а дIахо иштта хьинаре къахьегаш дуккхача шерашка вахар ловш дег тIара даькъал вувц, Леонид Ильич Брежнев.

М. АРЧАКОВА,
№ 4 йолча ателье мастер.

•

БАКЪВОЛА ЛЕНИНЕЦ

Укх деношка вай мехкарча наха а иштта дунен тIарча дерригача прогрессивни адамаша а белгалдаьккхар КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева 70 шу дизар. Боккха кхаъ хинна тIайхйцар тха ферма коллектива нов. Л. И. Брежневна Ленина ордени Советски Союза Турпала шоллагIа «Дошо Седкъеи» баларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Из доаггIаш денна совгIат да. Вайна массанена дика довз мадий, дунен тIарча халкъий машари кхерамзлеи чIоагIъяр духьа цо мел хьинареи беркатен болх бу. ХIаьта Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа немецко-фашистски гIаьрахоел котдалара гIулакха юкъе цо хьинаре дакъа лацар а кхетадеш да.

Тахан массане а даькъала вувц нов. Леонид Ильич. Тха ферма болхлошта а чIоагIа лов могаш-маьрша волаш дуккхача шерашка из вахар, вай мехка сийрда кхоане—коммунизм хьалъеча дIахо а беркате цо къахьегар.

З. ДАУРБЕКОВА,
Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха - Юртарча шурий-товарни ферма доярка, СССР Лакхехьарча Совета депутат.

•

ЗАМАНО ТХО А ДЕКХАРИЙЛА ДУ

Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета студенташа дегаш чIоагIа гIоздаьнна тIайхйцар вай партенеи паччахьалкхеннеи хьалхашка белггалара доккхий хIамаш карагIдувларах, дунен халкъашта юкъе машар чIоагIбара, фашистски гIаьрахой бохабаран вай Даьхен беркат дебадаран даькъе дукха къахьегарахи ваьча дийнахьа денз кховзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна Ленина ордени Советски Союза Турпала шоллагIа «Дошо Седкъеи», хIаьта иштта СССР Паччахьалкхен дошо герб тIайола сийлен герзи даларах дола указаш.

Берригача советски наха санна оаха а кхетаду Коммунистически партен Советски паччахьалкхени, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама гIорваьнна деятель волча новкъоста Л. И. Брежнева беркатерча балха боагIаш бола мах бар из долга.

М. ДЗАУРОВА,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета студентка.

КПСС ОБКОМЕ

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА ДАХА МА-ДОАГГIАРА НАКЪАГIОРГДА ВАЙ!

ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА «ГРОЗНЕФТЬ» ЯХАЧА ПРОИЗВОДСТВЕННИ ОБЪЕДИНЕНЕИ ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА «КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЯХАЧА ЗАВОДЕИ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ IИЛМАНИ БАЛХАШ ДЕРИЙ, ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХА КОЛЛЕКТИВАЙ ИНИЦИАТИВА ХЬАКЪЕХЬА

1977 шера Советски мехко белгалдоаккхаргда шийттъа шу дизар. Вай йоккхача Даьхен ерригача краяшка къахьегамхой коллективаша шерра социалистически яхь йоаржаю из деза ди даккха ма-доаггIара белгаллаккхар духьа. Вай парте XXV съездо хьалхашка оттадаь декхараш. КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленуме даьча къамаьлагара хьайоагIа КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева указанеш эффект йоккхагIа йолаш кхоачацъе а гIерташ, дуккхача коллективаша социалистически декхараш тIайицад 1977 шерара паччахьалкхен планаш ханал хьалха кхоачашъяра.

1976 шерара шоай декхараш толаме кхоачашдеш болча Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединенеи Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача заводеи болхлоша, инженерно-технически Iилмай балхаш дераша, гIулакхерча наха инициатива кхайкаьй — «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхаш девиз а йолаш республике шерагIа яхь йоаржае, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача юбилейна баха ма-боаггIара накъабаха.

КПСС обкома бюрос къоабалъяьй Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара яха ма-йоаггIара накъаяхар духьа социалистически яхь йоаржае аьнна Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединенеи Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача заводеи коллективаша кхайкаяь инициатива.

Бюрос КПСС горкомаши райкомаши, облсовпроф, профсоюзий обкомаш, юххьанцара партийни профсоюзни организацеш декхарийла яьй «Грознефть» яхача объединенеи «Красный молот» яхача заводеи коллективаша даь кхайкарал декабрь чакхбалалехьа шерра дувца, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара яха ма-йоаггIара накъаяхар духьа шерра социалистически яхь йоаржае, хIара болхло, инженерно-технически болх бер, гIулакхера саг паччахьалкхен планаш ханал хьалха кхоачашъяр духьа, производства эффективности хьаеча хIамай дикали лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама юкъеозара тIаерзаяь хьалда мероприятеш коллективашка кийчъе.

Республикански газетий редакцешта, телевиденеи радиовещанеи комитета тIадиллад езача юбилея сийна яьржача социалистически яхьа лелам хадданзеи шерреи бувцилга, хьалха латтача коллективашта, производства новатораштa карагIдувлараш шерра дIадовзийтилга.

БЕРРИГАЧА БАЛХА ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИКАЛИ ЛАКХЪЯР ДУХЬА

Чакхдаккха ма-доаггIара шу чакхдаккха, орден лелаеча Грозне болхлой класса революционни къахьегамеи традицешка хьежжа Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейна даха ма-доаггIара накъадахар — цунна тIаберзабаьб шоай болх социалистически яхье хьалха латтараша. Цунна дола къаьгта тешал да Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене, Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллективаша берригача балха эффективности дикали лакхъяра тIехьа, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара духьа яхь а йоаржаяь керда мулаш белгалдар.

Къахьегама овсарле ма-могга лакхъяр, производственни дисциплинеи кхомбара режими чIоагIа лелаяр, хIара ди ме доал берригача балха дикал, арахецача продукце дикал айяр, — цунца гу царна де лерхIачунга кхачара наькъаш. Яхь лел «Шу дика чакхдаккха!» «Пятилеткана — чIоагIа къахьегам!», «Эффективности дикали — хIара балха моттиге!» яхача лозунгеrIа.

Из патриотически гIулакх чIоагIа хьаллаьцар бурув тохара балхий Грозненски управлене, радиотехнически завода, «Промавтоматика» Iилма-производственни объединене коллективаша. Цар тIайицад керда, доккхагIдола декхараш.

Бурув тохара балхий Грозненски управлени

Бурув тохара Грозненски управлене коллективо Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна бурув тохара итт бетта план 5 ди хьалха, хIаьта шера план 25 декабре кхоачашъе декхар тIайицад.

Къахьегама овсарле 27,6 процента лакхъяра чотах 1976 шерарчул 29,8 процента производства объем лакхъе. Шера мехкдаьтта запасаш 2 миллион тонн дуккхагIа хилийта. Планал совгIа 20 эзар сом пайда бе:

организационно - технически мероприятеш кхоачашъяра, оборудованена эксплуатаци елга тоалара, химически реагенташ кхомбеш дIаахийтара чотах 20 эзар сом кходе, 293 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 25 тонн условни доагор кходе;

рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаяра чотах шера 160 эзар сом условни кходе;

коммунистически хьисапе къахьегара тIехьара къовсам чIоагIагIа лоаттабе. Берригача инженерно-технически болхлоша хIаране ши-ший творчески планагIа къахьега. Керттерча профессей 30 болхло кийчве, 280 болхлочун производственни квалификаци айе.

Грозненски радиотехнически завод

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара духьа яьржача яхьа юкъе а яха Грозненски радиотехнически завода коллективо 1977 шера тIайицад доккхий социалистически декхараш:

къахьегама овсарле лакхъяра тIаерзаяь технически организационни мероприятеш юкъеяхьарца, яхьа методаш эргайоахаш тоярца, дикагIйола опыт кәраерзаярца, хIаране ши-ший творчески планаш оттаярца а тIаэцарца а лаьрхIа да 1977 шера оттаяь къахьегама овсарле лакхъяра задани 10,5 процента тIехкхоачашъе;

къахьегамеи продукцеи дикалга комплексни хьожилга юкъедоаладара болх хьинарегIа бе. Производства юкъарча объеме дикала лакхерча категоре продукце дакъа 4,4 процента дукхагIа хилийта. Дикала паччахьалкхен Знак йолара аттестаци е «ФУЭП-М» яха издели кийчъе. Дикала ший тамагIа долаш болх бе шовзткъа саго бокъо яккха;

производство дIахо айяра духьа 400 эзар сома керда производственни фондаш болх бе йолаялийта, кердача участкана реконструкци е. Фондаша юхахьалур 3 процента лакхде. «Ноктюрн-211» яха электрофони «ГIала-407» яха радиоприемники арахецилга карадерзале;

6,85 тонн Iаьржеи сийрда бос болеи металлаш кходе. электрически йIовхалеи низ дIаухийтилга 2 процента лохде;

рационализаторски предложенеш юкъейоалаярах шера 60 эзар сом кходе;

1976 шераца нийсдича производства объем 12,1 процента тIакхетийта. Продукци маьхала яккхара 1977 шера план ханал 7 ди хьалха кхоачашъе, итташ эзараш сома маьха планал совгIа продукци арахеца. Заданел совгIа 385 эзар сома культурно-бытовой товараш, царца 100 эзар радиоприемники 5 эзар электрофони арахеца.

«Промавтоматика» яха Iилман-производственни объединени

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дуза шу дIадоладеш «Промавтоматика» яхача Iилман-производственни объединене къахьегамхоша балха эффективности дикали лакхъяра йола шерра программа белгал а еш керда социалистически декхараш тIайицад:

Iилман-тохкамийн опытно-конструкторски балхаш дара 1977 шера йола план 25 декабрга кхоачашъе. Производственни программал совгIа арахецаргья 175 эзар сома продукци;

шин шера йола продукци маьхала яккхара программа 5 декабрга кхоачашъе. Иштта 8 бригадо пятилетка шин шера йола план Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга кхоачашъергья;

къаьстта лоархIам бу рационализаторстваи изобретательстваи эффективноста хьоккхамаш лакхдара. 1977 шера кийч а яь изобретенейи открытейи гIулакхашта йолча Паччахьалкхен комитете дIайохьийтаргья е лерхIача изобретеней 40-нел кIезигагIа йоацаш заявкаш.

«Промавтоматика» НПО коллективо декхар тIаэц 1977 шера Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода катализатори фабрикай бункерни пишкий боарама тIахьожам лоаттабара йола 8 автоматизированни система балха юкъе йоалае;

объединене комсомольцашеи кагирхошеи къовсам лоаттабергба КПСС Центральни Комитетага дохьийтача Ленински комсомола юбилейни рапорта кIал кулг язде бокъо яккхара тIехьа.

* * *

КПСС Грозненски городской комитета бюрос могадаьд Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара баха ма-боаггIара накъабахара, пятилетка шоллагIча шера берригача балха эффективности дикали лакхъяра тIехьа социалистически яхь йоаржае аьнна мехкдаьттахошеи машинашъерашеи дIадоладаь патриотически гIулакх хьал а лоацаш бурув тохара балхий Грозненски управлене, радиотехнически завода, «Промавтоматика», НПО коллективаша тIайица лакхара декхараш.

Парте горкома бюрос КПСС райкомаш, горисполком. ВЛКСМ горком, юххьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, гоpода предприятей, организацей боахама кулгалхой декхарийла баьб берriга организаторски массово-политически болх 1976 шера заданеш толамца чакхйоахилга Iалашлара, 1977 шера халкъбоахама плани бIарчча пятилеткеи кхоачашъяра тIаберзабе, лакхара декхараши встречни планаши тIаэцараи уж кхоачашъяраи къаьстта чIоагIа теркам тIа а бохийташ.

IИЛМА - ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦЕХ

Кепайоазош тIа хоам баьма-хиллара, XV-ча Нохч-ГIалгIай областной партийни конференце решенейIа 1977 шера IV квартале гор. Грозне чакхйоаккхаргья Нохч-ГIалгIай АССР хIама хьакхолла низаш дегIадоаладарен дIанийсдареи перспективашта хетаяь Iилма-практически конференци.

Укх деношка хилар конференци чакхъяккхара оргкомитета аргIан заседани. Цига йийцар конференци чакхъяккхара порядок. Оргкомитето вIашагIъеххар республика мехкдаьтта довхеи мехкдаьтта чакхдоахеи промышленность, машиностроении приборостроении, гIишлошъелга, юртбоахам дIахо айбара, Iаламеи къахьегамеи ресурсаех пайда эцара лоархIаме проблемаш ювца еза секцеш. Оттадаь да. белгала аьлча, геологотохкама балхашта интенсификаци яра. кIоарга бурув тохилга эргадоахаш тоадара, мехкдаьттеи гази чакхйоахача дукхагIа пайда лургбола технологически процессаш юкъейоалаяра дешашта теркам тIабахийта.

Республика хIама хьакхолла низаш дегIадоаладара лоархамегIа йола проблема я боккха низ бола машиностроительни приборостроительни промышленность хьакхоллилга. Машиностроении приборостроении дегIайоалаяра перспективаш къоастаергья лаьрхIа вIашагIъеллача секце.

Юрта боахама секце дувцаргда юртбоахама производствана дIахо концентрации специализации яра, лаьттани хьайбайи продукташца республике баха нахи кхыдола хьашташи тешшаме Iалашлара наькъаш. Къаьстта уйла тIайохийтаргья комсаш, баьцаш дараш. сом лелабелга дегIадоаладара. республика бурунни лаьтташ тIара дукхагIа пайда баккхара.

Республика хIама хьакхолла низаш дегIадоаладара лоархIаме проблемаш къоастаергья кхыча секцеша.

Iилма-практически конференци кийчъеши чакхйоаккхаши йола оргкомитет Нохч-ГIалгIайчен хIама хьакхолла низаш дIахо дегIадоаладара проблемаш ювчача дакъа лаца безам болча организацешкеи нахагеи кхайк Нохч-ГIалгIай АССР Iалама рузкъаех ресурсаехи дикагIа пайда эцара йола заявленеш, предложенеш, дича бакъахьа хетар, рекомендацеш хьаахийта яхаш.

Предложенеши конференце дакъа лаца безам хилари хьадайта деза 2 интервал йолаш машинка тIа кепатеха 3—4 оагIув йолча выступленеи тезисашца цхьана.

Адрес: г. Грозный, КПСС Нохч-ГIалгIай обком, Iилма-технически конференци чакхъяккхара оргкомитет.

Кхашкеи сомий бешамашкеи минеральни удобренеш тоссаш лаьтташ хьаьндеш ба Ачхой-Мартановски района Орджоникидзе цIерагIча совхоза механизатораш. Сомий бешамашка болх беш 5 агрегат я. Къаьстта дика къахьег тракториcташа А. Косуновеи С. Матаевеи. Сомий бешамий хIара гектара тIа цар тосс 4 центнер калийни тух, 6 центнер суперфосфат, 2 центнер аммиачни селитра.

СУРТА ТIА: Орджоникидзе цIерагIча совхоза сомий бешамашка минеральни удобренеш тоссаш ва тракторист, коммунистически къахьегама ударник А. Юсупов.

В. Юнцевича сурт.

ЯХЬ ДIАЙОЛАЯЬРИЙ ГIУЛАКХАШ

«ХIара балха денна — дикала Знак» яха инициатива дIайолаяьча Грозненски химикаша цхьаккха бутт дIабахийтабац укх шера паччахьалкхен плани тIайица социалистически декхараши тIехкхоачаш ца деш. Товарни продукци арахецара цхьайтта бетта план 101 процент совгIа кхоачаш а еш, заданел совгIа цхьа миллион сома маьха тайп - тайпара химически продукци арайийцай цар.

Уж къахьегама толамаш кхы тIа тоадеш къахьегаш ба химикаш укх декабрь бетта а. Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьнна я Прохоров Николай Иванович керте латтача полиэтилен арахецача производства коллектив.

З. САРКИСОВА,
СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химзавода планови отдела начальник.

ДоттагIал чIоагIлу

Селхан парте обкома политически просвещене ЦIагIа хилар советско - венгерски доттагIала Общества Нохч-ГIалгIай отделене отчетно - хоржама республикански конференци. Общества правлене баьча балхах доклад йир Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета проректора, правлене председателa Х. И. Ибрагимова.

Правлене отчет ювцача дакъалаьцар: М. Э. Баймурадова —облсовпрофа секретара, П. Ф. Саблина — Калинина цIерагIча комсий совхоза директора, Д. А. Даурбековас — Назрановски трикотажни фабрика фабкома председателa, С. А. Гаргаева — «Знание» обществa правлене ответсекретара, В. А. Бороденкос — А. Шерипова цIерагIча ГНПЗ лаборатори начальника, П. Е. Коломенске — «Коминтерна» цIерагIча колхоза парткома секретара, С. М. Лагутина — телевиденеи радиовещанеи Комитета председателa.

Конференце хержар правлене керда состав. Правленe председателалла юха а хержар Х. И. Ибрагимов.

ТIайицача соцам тIа белгалдаьд ВНР Комаромски областеи Нохч - ГIалгIайчени общественностa КПСС XXV съезди ВСРП XI съезди решенеш кхоачашъярах шерра дувцара коммунизми социализми хьалъеча доаха толамаш дIадовзийтара де [illegible].

ТХЬАМКА ЛЕЛАДЕРИЙ ЙОККХА КОТАЛО

Республикерча тхьамка леладераша, Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда решенеш чакх а йоахаш, укх шерарча халача хаоттама хьалашка шоай социалистически декхараш кхоачаш а деш, партийно-советски органий кулгалцеи цар новкъосталцеи, шоай хьинаречa къахьегамца хьал а кхебаь, чуийцаб тхьамкий лакха хьувкъам.

ЦIенхаштта халонаш хьалхашка латташехьа а, цар шоай низаши хьинари ца кхолеш къахьийгад тхьамка дикагIа докъадеш, хоржаш, кепатохаш. хIаьта 1976 шера 7 декабрь хьатIаоттащ кхоачашъяьй тхьамка кийчдара паччахьалкхен план.

Шера планагIа 1900 тонн дала дезача метте, республика колхозашеи совхозашеи заготовительни пункте дIачуденнад 1905 тонн тхьамка, цу тайппара план 100,2 процент кхоачаш а еш. Заготовительни пункташа дIачуийцача 1905 тоннах 50 процент гаргга лакхерча сортех да тхьамка. Из республикерча тхьамка леладерий йоккха котало я.

ХьалхагIе а даьча лоархIамегIа, ер шу чакхдалалехьа кхы тIа а кийчдергда 1000 тонн совгIа тхьамка.

Тхьамка дIахо дуккхагIа лаккхар духьа лелаеча социалистически яхье, хьалхагIа а санна, хьалха латт Ножай-Юртовски района тхьамка леладераш. Цар шера планагIа дохка дезаш хиннача 1200 тоннана меттел паччахьалкхенга дехкад 1398 тонн тхьамка е из кийчдара план 116,5 процент кхоачашъяьй. Цу района боахамаша, шоай торонаш меллай а хьежа, из маьхера культура кхы тIа а 600—700 тонн йоккха лаьрхIад паччахьалкхенга. Республике эггара боккхагIа болча тхьамка леладеча боахамо — А. Шерипова цIерагIча колхозо (председатель нов. В. Эльсонукаев парторганизаце секретарь нов. Х. Умаров) — шера планагIа 260 тонн дохка дезача укх шера 7 декабре 320 тонн тхьамка дехкад паччахьалкхенга. Кхы тIа а 100 тоннал кIезигагIа доацаш паччахьалкхенга тхьамка дохка лаьрхIад колхоза коллективо.

Цу районерча дикагIа болча тхьамка леладераша Ильманова Маликас, Кагирова Iайшета, Бердукаева Хадижата, Байракова Майсарта, дуккхача кхычар хьувкъам лакхбара план кхозза совгIа кхоачашъяьй.

Тхьамка дика хьувкъадаьд Шалински районерча «Искра» яхача совхоза (директор нов. Бакашев) коллективо а. Цига планагIа хIара гектара тIа 12 центнер тхьамка кхеле дезача метте, 27 центнер а кхедаь, паччахьалкхенга дехкад 125 тонн. Цунах 87 процент лакхера сорташ долаш да. Шоай торонашка а хьежа, паччахьалкхенга кхы тIа а 20 тоннал кIезигагIа доацаш тхьамка дохка а план 300 процент кхоачашъе а лаьрхIад. Тхьамка дукхагIа даккхар духьа лоаттабеча къовсаме хьинар ца кхолеш къа а хьийга лакха хьувкъам кхебаьб «Искра» яхача совхоза 1-ча отделене коллективо (управляющи нов. С. Умаев, агроном нов. Х. Абдукадыров). Шера планагIа 50 тонн дохка дезаш хиннача цар 122 тонн тхьамка дехкад паччахьалкхенга е 244 процент кхоачашъяьй план. Цу совхозерча цIи хезача тхьамка леладераша Цакаева Азас, Цагараева Тамарас, Абдулкадырова Мухажара хIара гектара тIара 45—50 тонн тхьамка даьккхад.

Цхьабакъда, хьалха латта а районашеи боахамашеи, дикагIа болча тхьамка леладераша доккхий толамаш даьхадале а, цхьайолча районашеи боахамашеи, 1975 шерарчул лохагIа хьувкъам а кхеъаь, цхьаккха бехказло йоацаш мело ю паччахьалкхенна тхьамка дIадалара. Укх шера 7-ча декабре кхаччалца паччахьалкхенга 220 тонн дохка дезача метте 145 тонн тхьамка дехкад Советски района колхозашеи совхозашеи, Веденски района 280 тоннана меттел — 190 тонн. Сунженски района боахамаша тхьамка кийчдара паччахьалкхен план 27,5 процент, Гудермесски района — 35,7 процент мара кхоачашъяьяц.

Цхьаккха дича а ла йиш йоацаш хьал да заготовительни пункташка. Цига дIачуийца тхьамка дIа ца дохьийташ латт, ферментационни заводаш тхьамка-бедал ца тоъарах даим сецаш хуллашехьа а. Кийчдаь латта тхьамка Грознерча, Гудермесерча, Хасав-Юртарча машиннаькъа станцешта дIатIаоза автотранспорт ца хиларах республика заготовительни пункташка Iа а Iаина талхаш латт 1000 тонн совгIа тхьамка. Ножай-Юртовски заготовительни пункте дIачуийцача 700 тоннах дIадахьийта тхьамка 350 тонн мара дац.

Автотранспортаца новкъостал дара хьакъехьа оаха цхьайолча районийн боахамийн кулгалхошка даьча дехарах хIанзал ца хьа цхьаккха хIама хиннадац, хIаьта из бахьан долаш тха дуккха гIулакхаш юкъагIа дус.

Тхьамка дIадахьийта йиш йоацаш гIулакх халача хьал тIа этта хиларах тхьамка кхеделча районий кулгалхошкара дех оаха тхьамка машиннаькъа станцешта тIаоза транспорт яларца заготовительни пункташта новкъостал дар.

Г. МЕЖИДОВ,
«Табаксырье» яхача республикай юкъарча заготконтора управляющи.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ—ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА

НАЬХА САКХЕТАМГА ХЬЕЖЖА ТОАЛУ БОЛХ А

Тха партийни организаце а цун хIара члена а вахари гIулакхаш КПСС XXV съезда, КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенеша хьалхашка оттадаь декхарäш кхоачашдара тIадерзадаь да хIанз. Съезда идеяш, цига оттаяь положенеш парте мугIараш дIахо кхоталалара, бахача наха юкъе парте лоархIам лакхбалара, коммунистий хьинар айдалара лард я. Коммунисташ ба съезда решенеш кхоачашъяра лоаттабеча къовсама совхоза къахьегамхой оарцагIбоахараш, царца хьалха латтараш.

Коллективе коммунисташ чIоагIа лоархIаш хилар хоалуш да совхоза производства дукхача участкашка деча патриотически гIулакхашка, тха къахьегамхоша тIайнача кердача лакхарча декхарашка, кийчъьча встречни планашка, кхыча тха совхоза болхлоша кхоачашдеча гIулакхашка. КIоаргга маIан долаш дар Казахстана партийно-боахама активе ше къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева аьхар. Цо аьлар: «ЧIоагIа лоIам беш да съезда решенеш парте а халкъо а деган раьза хинна тIаэцари уж кхоачашъяра цар шоашка дулург мел дар деш хиларi».

Ховш долча тайпара, съезда решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахара чIоагIа лоархIамé ба вай парте шерра беш бола идеологически болх. Кердача хьалашка из болх нийса вIаштIехьбаккхара керттера лерхI цо берригa кхетам балара болх комплексни хьисапе бар. Цудухьа тха парткомо а отделеней партийни организацеша а шоай хур ду идейно-политически, къахьегама, нравственни кхетам балара болх айхха бувзараи бахача наьха къаьст-къаьстача группай хьашташ теркал а деш из дIабахьарaи.

ЧIоагIа теркам бу оаха политически дешара. Укх дешара шера политически а экономически а системе дешаш 100 совгIа болхлой, специалисташ, гIулакхера нах ба. Политически а экономически а дешара система школаши кружокаш вIашагIйоахкилга оаха чакхдаьккхар хIара ладувгIаш вар-ха мел йолаш, мел дийша ва, цун практически балха опыт мелий, кхыдараш теркал а деш. Цо торо лу дешар дикагIа вIаштIехьдаккха, из практически декхарашца дувза.

Политически а экономически а дешар Iомадераштa юкъе 70 процент совгIа ба коммунистически къахьегама ударникаш, производстве хьалха латтараш, кагирхой хьехамчаш.

Совхоза кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша чIоагIа теркам тIабохийт производствоза, социалистически яхь вIашагIйоллара. Из бахьан долаш тха коллективе хьахиннаб керда вай хаьо ма-яххара бола нах. Цар массанена а шоай балхаца дIагойт къахьегамцара гIулакхаш хIаране миштa лелале деза, дегIаенача социалистически общества члена декхараш миштa кхоачашде деза. Районе шерра бовзаш ба тха кагирхой хьехамчаш коммунисташ Цечоев Ювнас, Корigов Султан, Гетагажев Хьажбийкар, Белтоев ГIарсолт, коммунистически къахьегама ударникаш Умаров Нурды, Гандалоев Султан, уж санна хьинаре къахьегаш а шоаш тIайнаца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш а бола дукха кхыбараш.

Дукха дика гIулакхаш карагIдаьннад царна духхьал укх шера. Масала, лакхе цIераш яьха комбайнераш Умаров Наурды, Гандалоев Султан, Гетагажев Хьажбийкар бар укх шера аьхки кIа цIена я оардаш, ка бола ялат чуйца далалехьа хIара комбайнага шишша сезонни норма яккхийтара къовсам дIаболабаьраш. Шоай дош кхоачашдир механизатораша: сезонни норма 360 тоцн йолаш, 700, 800, 1100 тонн ялат аьрдар царех хIаране. Цар дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцар районерча дуккхача комбайнераша.

Соакха гурахьа ялаташ дIадувча хана болабир № 2 йолча мехотряда членаша планагIа хIара гектара тIера чуда деза ялат 18 центнер йолча 25 центнер ялат хьувкъадара тIехьа къовсам. Цар а кхоачашдир шоай дош: 1500 гектарах хIара гектара тIара 28 центнер яьккхар отрядо.

Иштта хьокхаме къахьегаш бола пах дукха ба тха боахаме, хIаьта уж районе бовзаш а ба.

Керттерча декхарех цаI лоархI тха партийни организаце коллективе хIара члена моральни кодекса принципаша дIадеххача тайпара кхетам балар. Цу гIулакха тIаберзабаь хоадам боллаш бола кхетама болх бу тха боахаме. Шерра доаржадаьд оаха къахьегама толамаш алсамдахара новкъосташца къовсавалар. Къахьегама болхлой безам тIабохийтаргбола материальни а моральни а гIулакхаш чакхдоах. Къахьегама а производственни а дисциплина телхаелга цIендаь дIадаккхара, социалистически доалахье лораяра тIехьа чIоагIа къовсам лоаттабу.

Цо торо хилийтай коллектива къахьегама хьокхамаш дикка тоаде. Масала, шозза совгIа кхоачашъяьй оаха ка бола ялат дохкара план (план 2500 тонн йолча оаха дехкар 5100 тонн ялат). Шин шера кхоачам болаш да кийчдаь доакъараш. 20 декабрь тIакхоачаш кхоачашъелаьрхIад оаха паччахьалкхенга шурен дулхи дохкара план, хIаьта укх шера доахаш лебадара декхараш хIанзлехьа кхоачашдаьд боахамо.

Дика чакхдоах коллективо хIанзалца тха боахаме ца хинна керда культура юкъе йоалаяра балхаш а. Агротехника ма-яххара дIайоrI оаха 400 гектара тIа комсаш, дика лард еллай тIадоагIача шерарча хьувкъама. Уж дерригa балхаш хаинахьа а дика а чакхдахара доккха новкъостал ду лекторий, пропагандистий, агитаторий, политинформаторий группаша, гойтара агитаце, пенгазеташа.

Дукха ду партийни организаце керда обрядаш коллектива вахара юкъейоалаяра. ТIехьарча хана традици а хинна дIаэттад тха совхозе юххьанца балха никъ дIаболабеш болча къонача болхлошта къахьегама книжкаш торжественно дIателар, арме болхараш торжественно накъабахари, дIа-юха каьхаташ а ядеш, царца бувзам лоаттабари.

Производственни къахьегамен дисциплина толхаьь моттиг цаI яц оаха теркал па еш— цу тайпара гIулакх гучадалийтача сага дош собране дувц хIара отделене, ферме, н. дI.

Дагадехача хана а доацаш, даим беча цу тайпарча балхах доккха беркат доал. Цо лакхбу къахьегамхой сакхетам, къахьегама а общественни балха тIа а цар хьинар айду, хувцадолийт къахьегамцара, социалистически доалахьеннара цар гIулакхаш. Цу тайпара керда хьалаш оттарца дувзаденна да тха толамаш а. ХIара болхлочун коллектива хьаштанцара бола сакхетам лакхбаларо, боахамцареи балхацареи цар уйлаш дикагIча оагIорахьа хувцаялаpo тешал ду дIахо йодача хана а тха коллективо толамаш доахаргхилара.

Цхьабакъда тха дерригa гIулакхаш дика да аьлча нийса хургдац. Дукха да тха балхаца кхоачамбоацараш, кIезига дац къоастадепза дола дешаш а. Хила дезаш дола бытови а культурни а хьалаш Iалашдаьдац оаха, масала, жега боахкача наха. ЧIоагIа тIехьадаьннад тха бахача наха газ юллилгей СоагIанча хий дуллилгеи. Цу тайпарча кхоачамбоацараша дикка новкъарлонаш ю тха балха, хIаьта а шиё низ кхобергбац совхоза коллективо парте XXV съездой КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленумои белгалдаьха декхараш толамца кхоачашдара, Сийлахьйоккхача Октябрьски революце 60 шу дизара цIей кердача къахьегама коталонашца белгалдаккхара.

А. ГЕТАГАЖЕВ,
«Ингушский» совхоза паркома секретарь.

КОМСОМОЛЬЦАШ—ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

Вай мехка коммунизм хьалъяр духьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъе шийгара доагIа дакъа лоац Назрановски района кхо эзар комсомольций отрядо а, ВЛКСМ деналерча дуккхача отрядех цхьанне.

Тахан дег тIара баркал ала догдоагIа шоай низ, знанеш, хьинар ца кходеш халкъбоахама планаш кхоачашъеча доккхий толамаш доахача районерча беррнгача кагийча нахан мехкараштен. Тахан района доаркаша лелаеча социалистически яхье хьалха латт хIанзале а 1978 шера чотах болх беш йола «40 лет Октября» яхача совхозера къона коммунист, СССР Лакхехьарча Совета депутат Даурбекова Зинаида. Кхашкара балхаш толаме чакхдоах шоай балха нормаш 150—200 процент кхоачашъеш болча Кодзоев Асхьаба комсомольско-кагирхой бригадерча къонача механизатораша. Къонача кхашлеладераша къаьстта чIоагIа хьинар айденна къахьег ялата культурай хьувкъам лакхбара духьа.

Производственни декхараш кхоачашдеча дикка доккхий толамаш доах «Электроинструмент» яхача завода, трикотажни фабрика, городерча кхыча промышленни предприятей къонача болхлоша. Къаьстта баркал оалаш мах бу завода болхлой Дзортов Мувсай — 43-ча цеха токара, Эльджаркиев Iаддал-Разакъа — 43-ча цеха токара, Сагов Урусхана — литейно-прессови цеха прессовщика, Эльджаркиева Аьсета — комсомольско-кагирхой звеной члена, сборочни цеха слесара къахьегама. Хьаьнала къахьегарца, общественни хьинар лакха хиларца шоашкара дика гIулакхаш бIаргадайт итташ къоначa трикотажницаша.

Къаьстта белгалбаха догдоагIа са 1978 шера чотах болх беш йолеи пятилетка 2,5 шера кхоачашъе аьнна дош деннеи Барахоева Зати — осново-вязальни цеха заправщица, Оздоева Ася — вязальщица, Татиева Марии — швея-мотористка, комсомольско-кагирхой бригада бригадир.

Ерригача коллективо доахача толамашта юкъе доккха дакъа лоац промкомбинатера комсомольски организаце секретарь Кодзоева Лейла керте латтача кагирхоша.

Района пионерашеи школьникашеи хьинаре дакъа лоац тиша аьшк гуллеча. Укхаза къаьстта белгалъяха йоагIа задацеш хIара шера тIехкхоачашъеш йола № 3 йола Назрановски юкъера школеи Пхьилекъонгий-Юртара юкъера школеи. Дика къахьийгад Дошлакъа-Юртаря, ТIой-Юртарча юкъерча школай дешархой производственни бригадаша. Кхашка къахьегараштa хьинаре новкъостал ду совхоз-техникуме, ГПТУ-14, ГППУ-27 деша багIараша.

Экономикеи культуреи дIахо дегIайоалаеча дизза дакъа лоац района интеллигенце. Дуккхача къонача хьехархоша дика толамаш доах кхувш йоагIача тIехьенна кхетам луча. Шоай болх леррттIа дIабахьара дукха низаши хьинари дIател хьехархоша Р. Мартазановас (№ 1 йола Назрановски юкъера школа), М. Бакаева (Назранера № 3 йола юкъера школа), М. Гардановас (Пхьилекъонгий-Юртара юкъера школа), дуккхача кхычар.

Хьаьнала къахьег дуккхача къонача упахцIено лораяра болхлоша а. Царех я Р. Мальсагова — берий консультаце медсестра, райбольницера С. Титкова, райбольницера къона лор Могушкова, кхыбараш.

Ленински зачете дакъа лоацараштa общественно - политически аттестаци яьй района комсомольски организацешка укх шера мае — июне. Цо района кагийча нахан мехкараштеи новкъостал даьд ВЛКСМ XVII съезда а хIаьта иштта КПСС XXV съезда а материалаш кIоаргагIа Iомаяра.

Дика традици а хинца дIадоладеннад Дагестана, Къилбаседа-ХIирийчен, Черсий-Балкхаройчен кагирхошца доттагIала цIейн деаделга, цига хоза сакъердарал совгIа, дика опыт шоайла дIа-хьа эца а; вIаши дикагIа бовза а йиш хул царга.

Комсомольски организацеша чIоагIа болх бу КПСС обкома X пленумеи ВЛКСМ обкома III пленумеи (1973 ш.) решенеш кхоачашъяра. Тоабеннаб кагирхошта идейно-политически, интернациональни, атеистически кхетам балара беш бола болх.

И. МУЦОЛЬГОВ,
ВЛКСМ Назрановски райкома хьалхара секретарь.

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера плани тIайнца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Аргунски «Пишемаш» завода болхлоша. Цу яхье хьалха а латташ шоай шера задани дикка тIехкхоачашъяь итташ болхлой ба цига. Царех ва слесарь-инструментальщик, коммунистически къахьегама ударник Мамедов Владимир. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТIА: слесарь-инструментальщик В. Мамедов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кагирхошта хьехам телараш

ГIУЛАКХАЦА ШОАЙ СИЙ ДОАККХ

Кагирхоша шоаш каралаьца болх безабалийтара, из кIоаргагIа бовзийтара дола гIулакх дика вIаштIехьдаьккхад В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода ворхIлагIча цехерча хьехамчаша. Болхлой юкъарча собране хержав цига шийн балхах Iалаьмате дика кхеташи кагирхошта юкъе беча кхетама балха тIа йоккха опыт йолаш вола ткъо хьехамча. Царех ва Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаю ялхлагIча разряда токарь Ишев Алексей Николаевич, слесарь, коммунистически къахьегама ударник къахьегама дикагIйолча методий школа кулгалхо Соловьев Николай Иванович, кхы дуккха бараш а. Хьехамчаша механикашца цхьана кагирхошта новкъостал ду керда професси караерзае, цар карабер забе лерхI болх теоретически а практически а Iомабу.

Къонача сменана кхетам луш, балха говзала къайленаш йовзийташ хьехамчаша баьча балхах боккха пайдеи беркати даьннилга къьгга гуш да. Цехе къахьегаш болча кагирхоех берригаш хIана бац аьнна шоай балха говзал чIоагIа езаеннеи цу балха чIоагIа тIабийрзаи ба. Хьалха дIадахача шерашка нагахьа ди дIадодацар кагирхоех болча болхлоша къахьегама е производственни дисциплина толха ца еш. ХIанз из санна дола гIулакх пагтахьа мара нийслуш дац цу цеха коллективе. Из иштта хилара тешал деш дола масалаш кхувл цеха кулгалхоша.

ДIадахача шерашка цехера слесарь Кузьмин Алексей каст-каста производственни къахьегамен дисциплина телхаеш вар, шийн балхах дика кхетацар е цу гIулакха сагота а вацар из, общественни балха тIа дакъа лацара а тIера вацар. Из иштта дIахо воде цуна шийнеи вайнеи, цун дезалаи бала хургба цунах аьнна дагабаьлар хьехамчаш. Цул тIехьагIа цар лаьрхIар шийн балхах Iалаьмате дика кхеташ, йоккха опыт йола слесарь, коммунистически къахьегама ударник, «Знак Почета» яха орден лелаеш вола хьехамча Никитин Иван Иванович цуна тIачIоагIве. Уж санна бараш дукха кхерабаь, бакъахьарча наькъа тIа баьха йоккха опыт йолаш вар из. Массехк бутт балалехьа оамалца, гIулакхаца балха тIа вовзаргволаш хувцавелар эIамига саг. Алексея ше къахьегаш воллашехьа сайрийнара болхлой кагирхой школа дика чакхъяьккхар, ше вахаш волча общежите Совета председателa декхараш дика кхоачашдеш ва. Производстве хьинаре къахьегаш башха-дика толамаш доахаш хиларах, общественни балха тIа дизза дакъа лоацаш хиларах КПСС членалла дIайийцар из завода коммунисташа. ХIаьта дIадахача отчеташка-хоржамашка из хержав цеха комсомольски организаце секретара заместителалла.

Б. КОСТОЕВ.

Интернациональни доттагIал чIоагIдеш

ВIАШИ ДИКАГIА ДОВЗАРО БЕЗАМ СОВБОАККХ

Назрановски районерча интернациональни коллективашка барт болаш къахьегаш ба 17 къаман нах. Производства ерригача участкашка, культура, медицина, халкъа образоване учрежденешка КПСС XXV-ча съезда решенеш кхоачашъеча хьинаре дакъа лоац гIалгIаша, эрсаша, хIираша, татараша, дагестанцаша, кхыча къамех болча наха.

Районе дика бовзаш а сий деш а ба хьехархой Назранерча юххьанцарча школера эрсе Баранова А. И., Макарова Г. И., кхоалагIча школера хIире Тимерьева А. Т., гIалгIай Марзиева Ф., Хашагульгова С. Ю., Экажкъонгий-Юртарча юххьанцарча школера эрсе Стрюкова В. Л., ТIой-Юртарча юкъерча школера хIире Маргоева Ф. Д., Назранерча № 13-ча школа-интерната адыгейка Маушева Л., дуккха кхыбараш.

Районерча къахьегамхоша чIоагIа безаме бувц лораши эрсе Пушкарская А., хIире Дзампаева, гIалгIай Гетагажева А. Л., Томова Т. М. Районе хеза ца Iеш ерригача республике а йовзаш я дуккхача производстве хьалхалаттарий цIераш. Социалистически яхье а баьнна, иттлагIча пятилетка хьалхарча шерара планаш а шоай социалистически декхараш а кхоачашдеш хьабоагIа района дукхагIбола къахьегамхой. Царна юкъе ба депутат доярка Даурбекова Зина, Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода болхлой Канишева Наталья, Октябрьски революце орден лелаю Гизатулин Мубаракша, трикотажни фабрика мастер Зарасова Хадишат, «Экажевский» совхоза звеньевой Социалистически Къахьегама Турпал Албогачиев АртагIа, дуккха кхыбараш.

. — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома X пленума парте Назрановски райкома XV Пленума хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара дикка теркам тIаахийтаб оаха, — яхаш дувц парте Назрановски райкома секретара Тутаев Амерхана. Цу хьакъехьа шерра оттаяь балха план я райкоме а массайолча партийни организацешка а.

— Из болх беш ва хIанз 100 гаргга лектори докладчики е вешта аьлча парте обкома X пленум хилалехьа хинначул кхозза дукхагIа. Тха вIаштIехьдаьнад кIезиг-лукха лекциони болх тоабе. Иштта, укх тIеххьарча шерашка районе йийшай интернациональни, атеистически темаех 2 эзар гаргга лекцеш. Цул хьалха дIаяхача ханачул дикка дукхагIа хул уж.

Наха юкъе идейно-политически, интернациональни, атеистически болх беча, къахьегамхой шоашта хьалхашка латта производственни декхараш кхоачашдара оарцагIбоахача агитатораштеи, политинформатораштеи доккха новкъостал ду парте райкомо. Царех дукхагIбараш коммунисташи, комсомольцаши, производстве хьалхалаттараши, интеллигенце дикагIбола викалаши ба. Районе болх беш я политинформаторий 9 группа, 34 агитколлектив. Царех дукхагIбараша районе бахача наха юкъе шерра агитационни болх чакхбоах.

Газета оагIош тIа каст-каста нийслу «Электроинструмент» завода парткома секретара Местоев Хьасана, совхоз-техникума директора Цокиев Мухтара, Пхьилекъонгий - Юртарча юкъерча школа директора Хамхоев Исроила, кхыболчар язъяь къамий доттагIленах, дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхех доалача зуламех йола материалаш.

Цхьабакъда, хIанз а кIезига ба эггара лоархIамерча темаех, къаьстта тIехьдисача воча гIулакхех дувца автораш. Из кхоачамбоацар укх лоацача хана дIадаккха дезаш да. Кагирхошта коммунистически кхетам луча дуккхача формашта юкъе эггара лоархIамерчарех цаI да вай кагийча нахаи мехкараштеи интернациональни кхетам балара дош. Эггара хьалха из ала лоагIа деша бегIача кагирхошца беча балхах. ХIана аьлча уж ба кхоана коммунизм хьалъе езараш. Вай тахан царна луча хьаькъалга, кхетамга хьежжа хургда кхоана уж производстве къахьега болабелча царех хьадоала беркат, цар вахаре шоашкара тойта гIулакхаш.

Цу хьакъехьа белггала тоабаьб шоай болх совхоз-техникума коллективо. Цар цахалдаш бувзам лоаттабу ХIирашкахьарча, Дагестанерча, Черсашкахьарча, Балкхароерча, Белоруссерча, Украинерча шоай нийсархошца. Балха опыт дIаюха эц, спортивни яхьаш лелаю, художественни самодеятельноста концерташ увттаду цар.

Дукха ха йоацаш совхоз-техникуме вIашагIкхийтар ерригача Къилбаседа Кавказа техникумашкара баьхка спортсменаш. Уж хилар района исторически моттигашка, тIем тIа байна нах боахкача кашамашка. Иштта вIашагIкхетараш хилча хIама дикагIа довз, царна юкъе дукхагIа безам отт.

Совхоз-техникуме дезду союзни, автономни республикай белггала денош. Ленински къаман политика толамаш дIадовзийтара пайдане гIулакх да из. Районе традици хинна дIаэттад лоалахарча республикай викалашца вIашагIбетталулга. Укх шера Октябрь бетта Назраче баьхка хилар Пригородни районера къахьегамхой, Черсий-Балкхарой мехкара хIара шера ух Назране. Долакх-Юрта тIема ветеранаш. Дукха ха йоацаш районе хилар тIема шийн новкъостащца-однополчанашца хьоашалгIа вена Цороев Iаддал. Района къахьегама коллективашка баха къамаьлаш деш хилар уж.

Шерагара шерага чIоагIлуш латт «Электроинструмент» заводаи, Орджоникидзерча электрооборудоване заводаи, трикотажни фабрикаи коллективашта юкъера доттагIал. Массехк шу даьннад «Октября 40 шу» цIерагIча совхоза Кодзоев Асхьаба кулгалдеча комсомольско-кагирхой коллективо ХIирашкахьарча Пригородни района «Сельхозтехника» отделене комсомольско-кагирхой бригадаца социалистически яхь лелаю. Дукха ха йоацаш цун шин коллективо балхах лаьца передача йир Орджоникидзерча телевидене журналисташа.

Цу тайпарча доттагIала гIулакхаша хьалхашка латта производственни декхараш толамца кхоачашде аьттув балийта ца Iеш цу шинна а районерча кагирхошта гIо ду шоай балха тIа нийсл кхоачамбоацараш дIадаха, хозагIа, сакъердамегIа баха.

Района школашка интернациональни кхетам балара болх дуккхача лостамегIа беш ба. Цига хул вай республикерчарца санна Къилбаседа- ХIирийчен писателашца а вIашагIкхетараш. Уж каст-каста хул Назранерча №№ 1, 2, 3 йолча, Яндаречa, Гамурзиевски юкъерча школашка. Цига иштта хьагуллу тIема, къахьегама ветеранаш, дикагIа бола производственникаш, юртара нах.

ГIорваьннача революционера С. М. Кирова вахара истори, цун революционни гIулакх довза вIаштIехьдаьлар Назранерча цхьоалагIча школа дешархой Кировски областерча Уржумски юкъерча школерча берашца доккха доттагIал цар тесса хиларца, массехказа вIаши дIаюха хьоашалгIа бахарца.

Укх тIеххьарча шерашка хоалуш эргабаьннаб района культучреждене болх а. Библиотекашка хьаьнй «Къахьегамхошта интернациональни кхетам балар — хIанзарча хано дIадехар». «Са даьхе — СССР». «Барт тайнача, вошал йолча дезале» яха выставкаш. Каст-каста района къахьегамхошта дика кийчдаь концерташ уттад, художественни самодеятельноста коллективаша. Укх шера аьхки района культура ЦIен коллективо доттагIала концерташ увттадир ХIирийчен Пригородни района юрташка.

Цу дерригне чIоагIду къамашта юкъера доттагIал, хIара саг шийн халкъ санна кхылараш а лархIа а сий де а валийтара эша хьалаш хьаду.

А. САГОВ,
(ха соб. корр.

Профсоюзашкара отчеташи хоржамаши

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ЯХЬ

Ховш да, къахьегама овсарле лакхагIча боарам тIа йоаккхаш айе могаргдолаш бола боккха низ социалистически яхь йолга. Юрта боахаме — республика халкъа боахама керттерчарех цхьан даькъе — болх беш итташ эзараш къахьегамхой ба. ХIаьта уж берригаш а яхьа тайп-тайпарча формашта юкъе дакъа лоацаш ба. Алхха къахьегамца коммунистически гIулакх хилара тIехьарча боламе, социалистически яхьа цу эггара дикагIа йолча формана юкъе дакъа лоац 22 эзар саго. ХIаьта 11 эзар гаргга сага «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлахьа цIи еннай.

Юрта боахама къахьегамхой массаза а хинаб республике яхь лелаерашта хьалха латташ. Эггара хьалхарчарда цар хьаллаьцар производства эффективности балха дикали лакхъяр дукха къовсам лоаттабе аьнна Нохч-ГIалгIайчен химикаша баь тIахьехам. Цар девиз я: «ХIара балха денна—дикала Знак!» ХIаьта «Красный пахарь» колхоза механизатораша тIахьийхар республика юрта боахама къахьегамхой «ХIара кхайна — дикала Знак» яхача девизагIа яхь йоаржаяра. ХIанз из болам вайнига шерра баьржа а баьржаб.

Респулике шерра хьаллаьцар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева кубански ялаташ кхелерашка дахьийта письмо. Хетаргахьа, колхоза, совхоза, ферма, бригада, звеной цхьаккха коллектив корайоагIаргьяц вайцига цу письмона гIулакхаца жоп ца луш, керда доккхагIа дола декхар тIа ца эцаш. Дукха яраша дика кхоачашдаьд уж декхараш. Из бахьан долаш ерригача республико хьалхa хьалха кхоачашйир лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ кийчъяра планаш Шелковской района къахьегамхошта карара кара тела РСФСР-еи ВЦСПС-еи ЦIе байракх елар. ХIаьта республика берригa къахьегамхой из толам дег тIара даькъала бийцар КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева.

ТIайна декхараш кхочашдар духьа, КПСС XXV съезда решенеш чакхъяхар духьа яьржача яхье хьагучабаьлар шоай гIулакха бокъонца бола говзанчаш.

Цунца цхьана цIенхаштта кхоачамбоацараш а да социалистически яхь вIашагIйоллача. Эггара хьалха, цхьайолча профсоюзни комитеташа кIоаргга теркалъеш уйла тIаяхийтац яхьа маIана. Яхь лелаерий низаш бокъонца тIадерзадац къахьегама овсарле лакхъяра, къахьегамен общественни дисциплина чIоагIъяра.

Грозненски районерча № 2 йолча шурий, Наурски районерча «Притеречный» Надтеречни районерча «Калаусский», цхьайолча кхыча совхозий болхлой комитеташа, социалистически яхьа дешаш шоаш дувцаш, котбзьннараш белгалбелга мара, кIоаргга анализ яц яхьа лелама, кхоачамаш хьагучадахац, керда толамаш дахара тIаерзаяц болхлой уйла.

Профсоюзни боахамеи кулгалхоша яхьа условеш оттаяра, декхараш кхоачаш миштa ду хьожаш тохкам бара, яхьа итогаш яра юкъеозац болхлой, колхозхой, гIулакхера нах, шерра общественни актив. Цул а вогIа да, карара кара тела ЦIе байракхаши вымпелаши, Сийлен грамоташ, премеш дIателга дукхагIа йолча хана формально, дез ца деши шерра цIа ца хайташи леладар. Цхьайола профсоюзни комитеташеи боахамий кулгалхошеи кIезига теркалду хьалха латта къахьегама методаш вIашагIатохийлга, Iомаелга, дIайоаржаелга. Цудухьа хьалха латтачоа лалла сатийна болх беш хул тIехьавусар.

Къахьегам лорабара хьалаш тоаделга профсоюзий керттерча декхарех цаI да. Къахьегам лорабара мероприятеш чакхъяхараи кхерамзлен техника лелайраи 1975—1976 шерашка миллион сом гаргга ахча хьахийцадар республика юрта боахама. Цунах доккхагIа дола дакъа хIанзле пайда нийца даьннад. Хьалъяй дика кийчъяь кхашкара станаш, производственни санитарно-бытовойни помещенеш, шоай ханнахьа дIател спецбаракъаш, спецкогаIирс. ХIаьта а дукха моттигаш я Iан замалахьа механически мастерскеш йIоах ца еш. Цкъаза араюккъе, шелалагIа, хоттала, догIана кIал машинаши инвентари тоае езаш хул механизатораш. Из бахьан долаш шелалах лазараш хул, больничии листех дукха ахча тел.

Лазараш кIезигагIа хургдола гIулакх а деш, кходаь ахча курортно-санитарни сеть, салаIара базаш шеръярга дIадахийта йиш я. ДагадоххарагIа аьлча, укх шера санаторешха хиннаб юрта боахамера эзар гаргга къахьегамхой. 1600 совгIча саго шоай отпускаш салоIача цIеношка, пансионаташка, туристически наькъа ухаш дIайинхьай.

Профсоюза областной комитета инициативагIа «Серноводск-Кавказский» курорте бийсаш яха 150 сага моттиг йола корпус хьалъеш латт столови а тIехьа колхозхошта социальни страховани яра центральни фондерча ахчах. ХьатIадоагIача шера хьалбаь баргболаш ба из гIирс, тIаккха торо хургья хIара шера юрта боахамерча 2 эзар гаргга къахьегамхой унахцIено тоае.

Уж деррига хIамаш дийцар юрта боахамеи заготовкайи болхлойи гIулакхерча наьхеи профсоюза шийтталагIча областной отчетно-хоржамий конференце. Шерра цоцам тIайнцар цига. Цу тIа йоах, къахьегамца, общественни доалахьенца коммунистически гIулакх хургдолча уйланца нах хьалкхебара, цар инициатива дIахо дегIаккхувлара, къахьегама овсарлеи общественни хьинари айдара тIаерзаяь хила еза социалистически яхь.

Конференце делегаташа лаьрхIар, шоай деррига низаш 1980 шерале хIара шера 540 эзар тоннага кхоачаш ялат, 165 эзар тонн баьцадаараш, 67 эзар тонна сом, 40 эзар тонн коартолаш, 42 эзар тонн дулх дахара, 96 эзар тонн шура яхара, 108 миллионата кхоачаш фуаш гулдара дIадахийта.

Профсоюза областной комитета керда состав хержар конференце. Юха а цун председателалла хержар нов. И. В. Полушкин.

Е. МАКСИМЕНКО.

ПАРТИЙНИ ВАХАРА ДЕШАШ

КЕПАЙОАЗОН ОБЗОР

«Ленина никъ» яхача Назрановски районни газета тIа партийни вахара дешашта хетаьча материалашка хьежача теркам тIабода газета редакце цу тема дукха уйла еш хилар. Эггара хьалха хоалу парте районни комитето ше чакхбоаха организационно-партийни болх газет дешарашка дIабовзийтара, хьалхашка латта боахама декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIа боахаш, наха идейно-политически кхетам балара шийн органах дика пайда эцилга.

Газета тIа каст-каста араюл парте райкома секретарий, отделий заведующей, кхыча болхлой статьяш. Цу тайпара парте райкома аппарата болхлоша газета тIа дакъа лацаро редакце болхлой парте райкомацара бувзам чIоагIбу, балхах дикагIа бIу болийт.

«Партийни вахар» яхача рубрикана кIал къамаьлаш ду «Электроинструмент» яхача Г. Ахриева цIерагIча завода партбюро секретара Х. Местоева, «Экажевский» совхоза партбюро секретара В. Ясиновске, «Октябра 40 шу» яхача совхоза парткома секретара Х. Арчакова, совхоз-техникума партбюро секретара Б. Умарова, трикотажни фабрика партбюро секретара Б. Гагиева, кхычар.

Цар газета тIа дувцача дешай темаш тайп-тайпара я. Ераш я царех цхьаяраш: «Интернационализма уйланца», «ДоттагIал долча дезале», «Фул толам баккхара гIо даьр», «Коммунисташа нах вIашагIтох, тIахьожам лоаттабу», «Декхар — кхоачамбоацараш дIадахар», «Инициатива хьаллаьца» «Айбе партсобранеи лоархIам», иштта кхыяраш.

Укхаза газета болхлой теркам тIаоза безаш цхьа хIама да. Цхьайола материалаш авторашa а уж кепатоха кийчъеча болхлоша а кIоаргга уйла ца еш, сиха язъяь хилар, дувцаш дола дош дикка ца доашхаш хилар хоалуш да. Масала, укх шера 30 сентябре кепа теха «Декхар — кхоачамбоацараш дIадахар» аьнна «Экажевский» совхоза партбюро секретара В. Ясиновске язъяь корреспонденци дIайолалу укх дешаща: «Парте XXV съезда решенеш кхоачашъеш Экажевский совхоза партбюрос а бIарчача партийни организаце а чIоагIа гIа бу коллектив патриотически а интернациональни а уйла йолаш хьалкхеяра болх». ДIахо дувц совхозе 12 политинформатор, йиъ агитколлектив. «Знание» общества юххьанцара организаци я, партийни бюрос цар балха лостам тел. хIаьта кIезига болх бац совхоза къахьегамхой планаши социалистически декхараши кхоачашдара оарцагIа боахаш, лоалахарча Пригородни района къахьегамхошцара бувзамаш дIахо чIоагIлуш доагIа, яхаш.

Совхоза коллективо даьха толамаш а дийца авторо йоах наха юкъе беча кхетама балхаца дуккха а кхоачамбоацараш да тха. Лектора, политинформатора, агитатора дош дуккхача къахьегамхошка хаи-ханнахьа дIакхачац, тахан дIадехарана ма-яххара яц гойтара агиташ а, партбюрос мела болх бу социалистически яхь леррттIа вIаштIехьяккхара тIехьа.

Из корреспонденци дIайолалуча хана хеталу совхоза коллектив патриотически а интернациональни а уйла йолаш хьалкхеяра дешаш, цигара кхоачамбоацараш да-кх укх тIа дувцаргдараш аьнна, бакъда дIахо, вайна ма-харра Пригородни района къахьегамхошца бувзам лоаттабу аьнна мара кхы хIама дац цу хьакъехьа аьнна.

Тхо дахкац корреспонденце автор цу гIулакха бехке ве. Хетаргахьа редакце болхлоша дикка болх баь баларе оттадаь дош дикагIа къоастаде йиш хургьяр автора, хIаьта корреспонденце чулоацам бIаьхегIа а дувцача деша тIаберзабаь а хургбар. Уж тайпа кхоачамбоацараш долаш я цхьайола вожаш материалаш а.

Партийни вахара дешаш дувцаш бакъахьа хургдар аьнна хеталу редакце мугIарерча коммунисташта газета оагIонаш тIа къамаьл де дош делча.

Укх шера август бетта деиз газета тIа дош деннадац цхьанна а мугIарерча коммуниста.

Лакхе дийца кхоачамбоацараш дале а бIарча хьанийцача газето партийни вахара дешаш дувца шерра актив юкъеозар нийса а да хIаьта дIахо лаьгI а ца болийташ цу тIехь болх бе а беза.

Г. ТУГАНОВ.

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. В. И. Ленина цIерагIча Магнитогорски металлургически комбинате «Комсомолка» яхача доменни пишка реконструкци яь яьккхай. Агрегат керда яьккхай лоацача хана—шин бетта. Пишка пайдане объем 200 кубически метр дукхагIа а еш 1400 кубически метрга кхоачаьй.

СУРТА ТIА: эттара хьалхара чон лоаладеча дакъа лоацаш хинна горновой Болдашов Валерийи (аьрдехьара вар) вокхагIвола горновой Файзаханов Раифи.

Г. ОБРЕЗКОВА сурт. **ТАСС фотохроника.**

IАН КХОАЧАМ БАЬБ

Цхьан шеран ах шерай кхоачам хиллал хьайбашта доакъараш Iалашдара Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша республика берригача фермай болхлошка даь кхайкарал дегтIара къоабаллдаь хьал а лаьца, ханнахьа тохадалар бахьан долаш тха вIаштIехьдаьлар шортта доакъараш кийчде. Иштта, план 839 тонн йолаш 1075 аьла, 3400 тонн силос (план 3200 тонн), 1600 тонн (ча) план 260 тонн) оаха Iалашдаьд. Боккха теркам тIабахийтар баьцаш хашахьа хьакхарам доакъар дика хилийтарам. Ха ца туллийташ сихха вIашкатехар йол, цул тIехьагIа хьайбаша Iа доаккхаргдолчча метте хьатIа а ээар.

Доакъараш Iалашдеш пайда нийцар ерригача торонех. Люцерна пхезза хьеккар, судански буц — шозза. ХьажкIий гIаламех 700 тонн силос еллар. Доакъар кийчдеча белгалъяьина къахьийгар укх шера Халжимурадов Зия начальник волча механизированни отрядо. ДIайийна баьцаш дика хилар дукхагIча даькъе кхоачам хиллал хий дилларах тийша да. Совхоза гидротехника Саиев Iаьлас кулгалдеча хиш дехкарий бригадо сийленца кхоачашдир шийна хьалкашка лаьтта декхар. Цар хан-ханнахьа хий диллар бахьан долаш дика хьийкъар доакъара йийна баьцаш.

Совхоза фермашка укх шера болх беш я муж кийчбу цех, хIаьта хьакхий-товарни ферме — худар кийчду кухни. Иштта болх бе йолаенна витаминни баьций хьовр кийчду АВМ яха агрегат.

ЧIоагIа йоакхо йир хьайбаша Iа доаккха помещенеш ханнахьен дикеи тоаяь яхара. Цу балхах дика лоархIаялар Закриев Махьмуда кулгалду гIишлошъерий бригада.

Боккха теркам тIабохийт оаха хIара производственни участке социалистически яхь кхетамца лелаяра, дика къахьегара эша хьалаш наха вIаштIехьдахара.

Къахьеген салаIен дика хьалаш долаш ба хьайбаш леладераш. Цудухьа цар балха толамаш а во дац. Шера планагIа 1900 килограмм йолаш, шоай группашкара хIара Iаттагара 2400 килограмм гаргга шура яьккхай Дукаева Маккас, Мадаева Матусас, кхычар. Шоай декхарех дика лоархIабу скотникаш Хамидов Iадлан, Исаев Адани, Iаьсий леладер Укиева Умидат, хьакхарч леляр Данилейко Мария, кхыбараш.

Долаш долча доакъарашта кхом бара оттаяь планаш я, боарramaгIа луш царех пайда эцаро торо хулийтаргья дIадодар кIезиг а деш хьайбай продукци дукхагIа яккха. Соахка укх ханачул 700 килограмм дукхагIа я хIара денней бийсаней оаха доахангара йоаккха шура а.

Тха хьайбаш леладераша толаме чаккдоаккх иттлагIча пятилетка хьалхара шу. Паччахьалкхенга дулх доххара шера план 136 процент кхоачашъяьй. Укх деношка кхоачашъергья шура йоххара шера план а.

ЧIоагIа хьинар айдаьд тха совхоза къахьегамхой КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума решенешеи СССР Лакхехьарча Совета сессе материалашеи. ХIанз массе фермашка, бригадашка уж исторически документаш Iомадеш ба къахьегамхой.

С. ТАЙМАСХАНОВ,
Надтеречни района «Верхненаурский» яхача комсий совхоза директор.

ЛЕРХIАРАШ НИЙСА ДА, ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДУЛУРГДОЛАШ ДА

25—26 ноябре Бухаресте хинна Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача паччахьалкхений кулгалхой Политически консультативни комитета совещани тIехдаьккха доацаш исторически ала мегаргдолаш дола ши документ массава раьза а волаш тIаэцарца чакхъяьлар.

ВорхI социалистически мехка викалаш тIахиннача совещане дакъа лаьцараша кулгаш яздир «Дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара даькъе керда мулаш дахара тIехьа, Европе кхерамзле чIоагIъяран цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладари тIехьа» яхача декларацена.

Политически консультативни комитета совещане иштта тIенийцар Европерча кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладареи дешашта йолча Совещане дакъа лаьцачи вокх ерригача паччахьалкхенашка лахьийта письмо а. Мехкаштеи халкъаштеи юкъера машар, кхерамзле, тешам чIоагIбара аьттув болаш хургдар, аьнна хет Варшавски Договора юкъе аакъа лоацача паччахьалкхенашта, Хельсинке тIехьарча актана кулгаш яздаьча ерригача паччахьалкхенаша вIаши хьалхагIа ядерни герз юкъедоаккхаргдац аьнна шоашта декхар тIаэцар. ПКК бухарестски заседане къоабалъяь тIанйца доагIаш долча договора проект ерригевропейски совещане дакъа лоацаш хинна Европа вож 28 паччахьалкхе, Къилбаседен Америка хьажийта дIачулу.

ПКК болх бувцаш хиннача ши бIаь гаргга журналиста юкъе нийсденнача тхоах тешаш хилар белгалдаьннача цхьан хIорман. Фотокорреспонденташа дехарах делегацешта керте латтараш Бухарест йиш ца ялийтар духьа цхьана сурташ дахийта дIаоттале хьалхагIа — 1976, Леонид Ильич Брежнева бегашта берригаш а чIоагIа дагарбир: Варшавски Договор даьча укх 21 шу совгIча хана хьабахьача бIаьхача, халача наькъагIа воагIаш воккхарех цхьаккха а тIехьаисавий-хьогI, хьсевинавий-хьоагI? Йоацаш я доттагIале, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча цу дукххача оагIорахьарча договора 1955 шера 14 мае кулг яздаь Албани, вац ПКК хьалхарча заседанешка наблюдатель волаш дакъа лоацаш хинна КНР викал.

Вешта, деш дола къамаьл-м хIанз договора географически политически доазонаш юхаоттаде е шерде гIерташ саг хилара хьакъехьа мичад. ХIанз дувцар. Бухаресте КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьа ма-кхайкадарра, Варшавски Договорах СЭВ-ах юкъе дакъа лоацача социалистически мехкашта юкъе массе тайпара цхьана леладу гIулакхаш кIоаргдаь ца Iеш, цхьаккха а юкъера ца йоаккхаш ерригача социалистически паччахьалкхенашта юкъера доттагIала бувзамаш чIоагIделга а да. Из декхар хIанз дерригача хIамашта чоалханеи аттеи дац, цхьабакъда цун боккха лоархIам массанена а бовзаш ба.

ХIаьта тIема-политически союзаш бIарчча хьанийцача, царех Варшавски Договора мехкашта хьадда хетачох лаьца аьлча, ПКК бухарестски совещане ший деклараце тIа бакъдаьд, цу договора Организаци НАТО йоаккхача ханна дIаяккха а эггара хьалхагIа боаккха гIа а лаьрхIа — цар тIема организацеш дIаяха а ше кийча хилар. Цу предложене инициатораша кхетаду, ше раьза хиларца кхоанне а жоп дала Малхбузе хIанз а кийча ца хила тарлуш хилар. Цудухьа ПКК-ас ерригга паччахьалкхенаш тIахьех, кхы мел дар ца дийцача а, шошоаш йоала керда группировкаши тIема - политически союзаши шеръярга е керда яраш хьаярга кхоачавергволаш дола гIулакхаш ца леладара.

Варшавски Договора паччахьалкхенаша иштта хьаккхайкадир, Европе тIема низаш вIашдухьал оттадаь лоаттаделга кIезиг-кIезига деш мелдара, дагадоацаш довнаш гIеттара бола кхерам кIезигбара тIаерзаьча моллагIча кхыча предложенешка а лаьрххIа хьажа шоаш кийча хилар. Цунца цхьана, НАТО йолаши ший тIема потенциал цо ондайоахаши мел йолла хана Варшавски Договора паччахьалкхенаша Договора доазонел чухьа данза дарг мел доацар дергда тешшаме кхерамзле шоай халкъашта Iалашъяр духьа.

Цу цхьан ханна ПКК бухарестски совещане къаьстта уйла тIаяхийта мегаргйолаш лаьрхIар социалистически мехкаша, оборонни даькъе цхьана гIулакхаш леладара я ца йохийташ, вежарашха йолча партей дукха ха йоацаш хиннача съездий решенеша из хьалхадаьккха ма-хиллара, кхохкам кIаьдбара гIулакха юкъе цхьана доккхагIа дакъа лацар духьа цар вIаши леладеча политически гIулакхий механизм эргайоахаш товяра. Цудухьа ПКК-ас сопам баьб, цун массазара органаш а лаьрхIа кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий комитети вIашагIтеха секретариати вIашагIйолла аьнна.

26 ноябре делкъел тIехьагIа Бухарестера ворхI паччахьалкхен делегацеш дIайолхача хана совещане болх беча деношка баьча балхах хийттараш дувцилга дийхар оаха хIаьтта вIашагIъеллача ПКК кердача комитета членагара Польша кхыча мехкашцарча гIулакхий министргара, ПОРП ЦК членагара Стефан Олышовскегара.

«Даьраш Iалаьмате дукха да, — жоп делар цо. — ПНР — вай дукххача оагIорахьарча договора ший столице кулг яздаьчеи цун депозитири лоархIалуш болчеи мехка — делегаци раьза я вIаштIехьдаьннача гIулакхашта. ПКК совещани дIахьа дуацар дизза кхетадеча, вежарашха долча доттагIала, айхха цхьана гIулакхаш леладеча хьалашка хилар. «Хетараш вIаши дагабовларо бакъдир дунеи политика овлангарча проблемаех хетараш цхьатара хилар, белгалдаьккхар Стефан Олышовске. Иштта аьлар цо, ПКК декларации эггара хьалхагIа ядерни герз юкъе ца даккхара паччахьалкхенаша шоашта декхар тIаэцара хьакъехьарча ерригевропейски договора проект Европе а дунеи тIа а хьахулаш латтача реальни предпосылкашкара хьайоагIаш я, хIаьта хьалхашка оттае лерхIаш йола условеш кхоачашъюлургйолаш я, хIана аьлча цар чулоац Хельсинкски совещане дакъа лаьцача ерригача паччахьалкхенийи Белграде керда хургдолча ерригевропейски вIашагIкхетареи хьашташ.

ХIаьта Румыне — Варшавски Договора паччахьалкхений совещани хиннача мехка — миштa лоархI ПКК решенеш?

Маьлха Бухаресте бахача эзараш наха Отопень яхача дунеи халкъашта юкъерча аэропорте ПКК совещане дакъа лоацаш хинна социалистически паччахьалкхений делегацеш дег тIара накъайоахача хана теркалвир оаха юхаяххкаьча полто кача миIнига тIа ворхI бос бола Варшавски Договора эмблема 'з йоаллаш вола сабаре, къавенна воккха саг. Из хиннавар Петрике Русу, Румынски компарте ветеран, дунеи шоллагIча тIема шерашка антифашистски духьален доакъошхо.

— Цу халача, бирсача шерашка оаха, коммунисташа, моаршал луча хана массаза а оалаш дар, — аьлар цо, — «эзар шера машар хилба!» Бухаресте даьккхача ноябра тIехьарча кIиран а социалистически содружества, мехкашка массанахьа а хиннача политически событешта — дунеи халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара даькъе, кхерамзле чIоагIъяри Европе цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладари духьа лоаттабеча къовсаме керда мулаш белгалдаьча событешта эпиграф а яь дIаоттаде мегаргдолаш дар уж дешаш.

Ефим РОМАНЧУК,
Олег СТРОГАНОВ.
АПН спец. корреспонденташ.
Бухарест.

НОВКЪОСТАЛ ДОРЕ...

Дикача хьоккхамашца чакхдоаккхаш латт Шелковской района юрта боахама къахьегамхоша иттлагIча пятилетка хьалхара шу. Иштта, укх шера районе кхедир 43 эзар тонн ялат. Из да нийслагIча пятилетка юкъера лаьрхIача цхьан шера кхедаь хинначул 7,1 эзар тонн дукхагIа. Цу гIулакхо торо хилийтар паччахьалкхенга ялат доххара укх шера тIанийца хинна социалистически декхараш толамца тIехкхоачашде. ТIанийцача декхарегIа 9500 тонн дохка дезаш хиннача 10800 тонн ялат декхар. Дика къахьийгад комсаш кхеераша а жа леладераша а. Комсаш тIанийца хиннача социалистически декхарал 3600 тонн совгIа йолаш — 11460 тонн, тха тIанийцача декхарал 400 тонн совгIа долаш 1850 тонн дехкар паччахьалкхенга.

Укх шера хьалхашка латтача декхарех къаьстта дика лоархIабир Л. Н. Толстой цIерагIча, «Виноградный», «Бурунный» яхача совхозий, Ленина цIерагIча, «Коминтерн», «Путь к коммунизму» яхача колхозий ялат, комсаш кхеераш, жа леладераш. «Путь к коммунизму» колхоза Максименкос кулгалдеча комсаш лелаеча звенос хIара гектара тIара 156 центнер комсаш чуера, хIаьта цу колхоза Латышева кулгалдеча мехотрядо 1586 гектарах хIаране тIара 30 центнер ялат чуийцар, районе юкъера лаьрхIа 24 центнер чудера.

Ялата культурай дика хьувкъам чуба доккха новкъостал дир ялат ший ханнахьеи сихеи чуэцаро. «ХIара кхайна—дикала Знак» аьнна «Красный пахарь» колхоза Ерохин Николая кулгалдеча мехотряда коллектива болам хьал а лаьца ялат кхай тIа ца дуташ цIена чуэцара къаьстта йоакхо йир района механизатораша. Дика болх бир «Путь к коммунизму» колхоза комбайнераша М. Дорофеева, И. Якушкос. Юкъера лаьрхIача 1350 тонн ялат чудера царех хIаране.

Хьинаре къахьег района хьайбаш леладераша а. Паччахьалкхенга шуреи дулхи доххара укх шера тIанийца декхараш кхоачашдергхиларах шеко яц.

Района жа леладераштa юкъе толамца болх бу «Шелковской» яхача фуна лаьрхIа жа леладеча завода къахьегамхоша. ХIара бIаь жийна тIехьара юкъера лаьрхIача 125 Iаьхар хьакъоастабаьб цар. ХIаьта цIи хезача жа Iуно Социалистически Къахьегама Турпало Н. А. Эсмухамбетова кулгалдеча бригаде хIара бIаь жийна тIехьара 150 Iаьхар хьакъоастабаьб.

Дог гIоздоаккхаш да укх шера «Путь к коммунизму» колхоза доаркаша А. Моисеевас, М. Муртазалиевас, Н. Пронинас; Ленина цIерагIча колхоза доаркаша С. Габараевас, С. Магомедовас, Л. Ибрагимовас, «Красный пахарь» колхоза доаркас Р. Тулаевас доаха толамаш. Шура яккхара шоаш укх шера тIанийца хинна социалистически декхараш цар кхоачашдаь дукха ха я. ХIара кхоабача Iаттагара хIанзле юкъера лаьрхIача 2500—3000 килограмм шура яьккхай царех хIаране.

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета пхелагIча сессе материалаш йийца а йийца, 1977 шера кхоачашдара керда социалистически декхараш тIанийцад района юрта боахама къахьегамхоша. Цар лаьрхIад Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача юбилейни шера хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 25—27 центнер ялат чуда, паччахьалкхенга 5570 тонн дулх, 8500 тонн шура, 1450 тонн тха докха.

ЛаьрхIар кхоачашдара хIанззе а тешаме лард еллай. Агротехнически дикагIйолча хана дIайийна яьхар 19530 гектара тIа гурахьа юв культураш, дукха хIама ца эшаш кхоачашъяьй эяба лаьтта ахара план. Дика лард еллай хьайбаш царгара йоаккха продукци лох а ца йолийташ Iангара дахара. Иштта, планагIа 59090 тонн Iалашде дезача 68592 тонн тайп-тайпара доакъараш Iалашдаьд.

ХIанз дIайийнача культураштa минеральни удобренешца подкормка еш, хий дуллаш, хина системаш цIенъеш, тоаеш ба кхаш леладераш. Механизатораш тIатеIIа шоай техника тоаеш ба.

ТIадоагIача шера комбайнашка шин сменагIа болх байтара Iан замалахь Iома а вань кийчвергва 150 комбайнер.

Юрта боахама продукци алсамъяккха йиш хулийтача ерригача торонех ма-могга дикагIа пайда эцара еррига шоай уйла тIаяхийта болх беш ба хIанз района юрта боахама къахьегамхой. ХIаьта торонаш дукха я. Цхьабакъда, лакхехьа латтача юрта боахама органий бехк болаш царех цхьаярех боагIа пайда эца йиш йолаш дац тхо. Иштта, «Чеченингушвино» объединене массехк керда совхоз вIашагIъеллай тха районе. Уж совхозаш керттерча даькъе комсаш кхееш хургья. Из культура дIаера лаьрххIа лаьтташ хьакъоастадаьд керда боахамашта. Цхьабакъда цу лаьттах бизза пайда эцац. ТIехьатетт комсаш дIаера балхаш. Хьалха ялата а доакъара а лаьрхIа культураш дIаювш хиннай цу кхашка. ХIаьта хIанз цига ялата культураш дIае а йиш яц комсаш дIайийна а яхац.

ХIара шу ме доала тIаккхет районе леладу жа. Масала, укх шера 24 эзар дукхагIа да уж тха районе соахка хинначул. Жа тIаккхет, цхьабакъда даьгIенаш шеръеш яц. Бурунни даьгIенаш баьца геттара къе я. Из кхетадешше а культурни даьгIенаш хьалъяра хIама дац республика юрта боахама министерствос.

КПСС XXV съезде, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК октябрьски Пленуме боккха теркам тIабаддийтар юрта боахама производствана специализаци концентраци яра. Цу хьакъехьа фу деш да тха районе? Кхоачашъинза йисар районе хьайбай комплексаш хьалъяра укх шерара планаш, юрта боахама министерствос тIадоагIача шера уж хьалъе йолайой а тамаш я.

Хало хьег тха района кхаш леладераша хIара шера хий ца тоъаш а. Уж кхоачамбоацараш дIадахара новкъостал дар дех оаха республика кулгалхошкара.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

Укх шера халкъбоахама планагIа паччахьалкхенга 2000 центнер дулх дохка дезаш хиннача итт бетта 2170 центнер дехкар «Сунженский» совхозо. Баьккхача толамах кхоачам баь Iе дага хиланзар совхоза къахьегамхой. КПСС ЦК октябрьски (1976 шера) Пленума соцамашта жоп луш планал совгIа 500 центнер дулх дохка керда декхар тIанйцар цар.

Шоаш лаьрхIар толамца кхоачашдеш хьабоагIа совхоза хьайбаш леладераш. ЦхьоалагIа декабрь тIакхоачаш паччахьалкхенга дехкар 2450 центнер дулх.

— Тха совхоза къахьегамхоша шоаш денна дош кхоачашдергхиларах шеко яц са, — йоах совхоза директора Р. Крылевскаяс. — ТIанйца керда декхар кхоачашдара декабрь бетта кхы а 50 центнер дулх дехкача боалаш ба уж. Цхьабакъда совхоза торо я укх тIеххьарча бетта паччахьалкхенга 250 центнер дулх дохка. Цу торойах оаха пайда а эцаргба.

ЛоархIамеи дог гIоздоаккхаши кхы а цхьа хIама да совхоза коллектива балха.

Иштта, бежана цхьа килограмм дулх тIакхетийтара 9,5 доакъара единица дIаяхийта езача 6,8 доакъара единица мара дIаяхийтац, хIаьта килограмм хьаккхий дулх даккхара план 6,5 йолаш — 6,1 доакъара единица. Цу гIулакхо торо хулийт хIара центнер дулх даккхарга дIадоа ахча планагIа лаьрхIачул 62 сом кIезигагIа дIадахийта. ХIаьта хIанзле боахама хьахинна пайда 150 эзар сом ба, шера планагIа баккха лийрхIа хиначул — 110 сом дукхагIа.

Уж толамаш доахаш къаьстта хьинаре дакъа лаьцар вокхагIа волча бежа Iуно Байсангуров Бекмурзас, хьаккхарч лелаечо Апашкина Любас, трактриста Кусаев Вахас, шофера Мейриев Якъуба, болхлочо Хамхоева Лейлас.

Дика лард еллай совхоза къахьегамхоша хьайбаш Iангара дахара а Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача тIадоагIача юбилейни шера планаш толамца кхоачашъяра а. Дика тоаяьй хьайбай помещенеш. Iалашъяьй 371 тонн йол, кийчъяьй 1140 тонн силос. Планал совгIа да Iалашдаь уж тайпа доакъараш. Цул совгIа дерригa доакъар хьайбаш латтача моттигашта хьатIадена дIаоттадаьд.

Х. МАГОМЕТОВ.

ХIАНЗЗЕ А КИЙЧЛУ

Ди тIехьа ди массаза доал дукхагIа дIаух кхашкара юртбоахама техника. Iай дIаоттаяле ремонтни мастерскешка профилактически хьажарах чакхйоал комбайнаш, тракторaш, нохараш, сеялкаш. Царна эша ремонт еш, даьтта хьокхаш ба укх деношка Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза механизатораш.

Техникана ремонт яра балхашта тIахьожам лоаттабара лаьрххIа комисси вIашагIъеллай боахаме. Цунна керте латт колхоза керттера инженер А. Демьянов.

Ремонтникашта юкъе яьржача яхье хьалхле лелаю № 2 йолча механизировании отряда механизатораша. Иинъ трактор тоаеш ба механизатораш В. Рыжих, Н. Гурин, В. Петров.

Сеялкашта ремонт еча дика къахьег Г. Дубкина, Н. Михайлова, А. Самойленкос. Керда шу хьатIакхачале 10 сеялка бокъоица ремонт яь дIаоттае дош деннад цар.

№ 2 йолча мехотряда механизатораш еррига юртбоахама техника ханнахьеи дикеи тоаяь яккха гIерт. Иштта да пятилетка шоллагIча шера лерттIа кийчо яь накъадахара цар тIанийцача декхарех цаI.

А. УРОЖАЕВ.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГIУЛАКХАШ

ИттлагIча пятилетка хьалхара шу чакхдоалаш латт. Миштa чакхдоаккх из республика хьайбаш леладераша? Цар гIулакхаш дика хьахьокх укх таьрахьаша. Иштта, паччахьалкхенга дулх доххара шера план 80 процент, шурий план — 97 процент, фуий план — 93 процент, тха доххара план — 115 процент кхоачашъяьй ферма болхлоша.

Республике кийчъеча хьайбай продуктех доккхагIа дола дакъа юрта боахама министерствана чуйоагIача колхозашкеи совхозашкеи кхоач. Цудухьа лоархIаме да хьайбашкара йоаккха хIара продукци кийчъелга мишта лел хьажар.

Паччахьалкхенга дулх доххара шера план кхоачашъяьй 44 колхозои 24 совхозои. ХIаьта царех 11 колхозои 4 совхозои ханал хьалха кхоачашъяьй дулх доххара халкъбоахама шера план. Царех я Веденски района Орджоникидзе цIерагIа колхоз, Ножай-Юртовски района Гагарина, Кирова, А. Шерипова, Жданова цIерагIара колхозаш, Сунженски района «Восход» яха колхоз, «Гудермесский», «Терек», «Гойтинский» яха совхозаш, кхыдола боахамаш.

Лакхе цIераш яьхача боахамаша низкъала ца хеташ кхоачашъяьй паччахьалкхен планаш. ТIехьадусараш а дац кIезига. Царех я «Грозненский шурий» совхоз. Таханарча денга паччахьалкхенна цо дIаденнад 795 тонн дулх, хIаьта тIадисар — 705 тонн да. Могаргдий цу совхоза шу чакхдала юхедисача укх деношка тIадиса иззал дулх дIачудала? Ала хало да. Грозненски районе кхы а боахамаш да паччахьалкхенга дулх доххара план кхоачашъе тарлургдий-хьогI аьнна хеташ. План кхоачашъяра 257 тонн дулх дIачудала дезаш я «Загорский» совхоз, «Атагинский» совхоз — 228 тонн, Ленина цIерагIа колхоз — 269 тонн, 1-гIа Мая цIерагIа колхоз — 159 тонн. Вешта аьлча, паччахьалкхенна дIа ца луш Грозненски района боахамашта тIадиса дулх 1818 тонн да.

Наурски района боахамашта юкъе дулх дIадалара тIехьаюсаш я Ленина цIерагIа колхоз. План кхоачашъяра 220 тонн дулх дIадала деза цо паччахьалкхенна. ХIаьта Сунженски района боахамашта юкъе массарел дукхагIа дулх тIалисар «Победа» колхоз я — 199 тонн, XIX партсъезда цIерагIча колхоза — 175 тонн, «Путь к коммунизму» колхоза — 180 тонн. Ерригача района хIанзчул тIехьагIа паччахьалкхенна дIадала дезар 872 тонн дулх да. Района кулгалхоша даьча лоархIамех, колхозаша кхоачашъергья шура йоххара шера план.

Шелковской районе духхьал цхьа «Путь к коммунизму» яха колхоз мара яц дулх доххара шера план кхоачашъе гаьнна тIехьайнса. ХIанзчул тIехьагIа 276 тонн дулх дIадала деза цо паччахьалкхенна. Дукха хIама ца эпе а хIанз а дулх доххара шера план кхоачашъянза я «Красный пахарь» яхеи Ленина цIерагIеи колхозаш. Паччахьалкхенга дулх доххара шера план кхоачашъяра мел эша гIулакхаш вIаштIехьадоахаш ба Шелковской района кулгалхой.

Дулх доххара шера план толаме кхоачашъяра республика боахамаша хIанзчул тIехьагIа паччахьалкхенна дIадала деза 7583 тонн дулх. Декхар доккхеи бехктокхамеи да из. Дукххача колхозаша а совхозаша а сихдаьд дулха лаьрхIа паччахьалкхенна хьайбаш дIалулга. Кхыча тайпара хила йиш а яц из. Дулх доххара план кхоачашъе езаш я. Цудухьа, хIара боахаме кхы цIаькхаза а хьежа гучаьха еза торонаш, план кхоачашхургйола наькъаш лаха деза.

Дулха, план санна анизкъала яц шурий план. Хьалха вай маьллара, республика боахамаша 97 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенга шура йоххара шера план. Из продукци йоххара шера план ханал хьалха кхоачашъяьй 9 колхозои 7 совхозои. Царех я «Грозненский шурий», «Горячеисточненский», «Терский», «Притеречный» совхозаш, Грозненски района Ленина цIерагIа колхоз, Наурски района «Россия», «Красное знамя» колхозаш, «Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз, Шалински района XX партсъезда цIерагIа колхоз, Шелковской района «Червленский» яха колхоз.

План кхоачашъяра паччахьалкхенна кхы а дIаяла езар массехк бIаь тонн шура мара яц. Вешта аьлча, таханкхоане яхар санна республико кхоачашъю паччахьалкхенга шура йоххара шера план.

Фуаш доххара план а кхоачашъе езаш я. Чухьарча хьаштaшта уж кIезигагIа дIадохийташ паччахьалкхенна фуаш дIалуш да боахамаш.

Паччахьалкхенга тха доххара шера план 115 процент кхоачашъяьй республико. «Чеченингушвино» объединене совхозаш мара йисаяц тха доххара план дикка тIеххкоачаш ца еш. План 37 эзар центнер йолаш, Даьхенна дIаденнад 42.692 центнер тха.

КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленуме парте Центральни Комитета Генеральни секретара ков. Л. И. Брежнева даьча къамаьло дегаш гIоздаьхача Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш леладераша шоай беррига низ тIабахийта къахьег паччахьалкхенга дулх, шура, фуаш, кхыйола продукташ йоххара планаш кхоачаши тIеххкоачаши яь иттлагIча пятилетка хьалхара шу чакхдаккха гIерташ.

Х. МАХИТАРОВ,
юрта боахама министерства вокхагIвола экономист.

ШАЙТIАША ТУВЛАВИР СО

ФЕЛЬЕТОН

Шахье а ваха бухгалтере чуийккхар Сауткин. Из ше волаш вола Сауткин хургвацар, из гIулакх цо иштта дитача. Хьацарца, цIийца цо даьккха ахча из хилча хIаьта а. Сов да аьнна шийна хеташ дола эхь-эздел юкъера дIа а даьккха, эггара хьалха ше тIанийсвеннача бухгалтера дов де тIавийрзар из.

— Ахча кIезига хIана яздаьд оаш сона? — хаьттар цо, сов эгIазваха низткъа мара йист ца хулалуш.

— Цкъа-дале, моаршал хатта доагIар, — жоп делар сов энжи цо къамаьл дарах цецъяьннача ягIийсача бухгалтера. Из кхоачам болаш дар Сауткин геттара корзагIваккхара. Бухгалтера дешаша тховнага кхаччалца кхоссавалийтар из. Из фуд тIаккха а! Сона тийша болх баь хилар ховш бац ераш.

— Фу ях Iа, ккета мукъагIа кхетий хьо Iайха яхачох, — цIогIа техар цо. — Оаш со вовха а вовха, тIаккха аз шуга моаршал а хетта, дунен тIа хеза хIама дий из? — Аз шуга хет 15 сахьатах 68 сом мара хIана яздаьдац оаш сона? — Гаьннара хьа а вена шун бераштa хьехаш, кхетам луш воаллача сона доагIар-м даьра да. — ХIа, Сауткин, ер 68 сом да хьона № 4 йолча МагIалбика юкъерча школе Iа хьаьнела болх барах. — Цунах «Жигули» ма-эцалахь, дала ма-дахьелда, вIаьхий а ма хилалахь хьа дезала-м хIама ца диача а мегаргбa! — Баркал шоана, кхы фу аргда аз — кулгаш дIа-хьа а лестадеш ткъарре Iовелхар Сауткин.

Цо дувцачох ца кхеташ, бос дIабаха латтийсар цкъарчоа бухгалтер, тIаккха кIезиг-дукха метта а ена тIайийрзар из Сауткина.

— Iа фу дий, хьай киловзалаш, йитал сона, къонах — дорхъелар бухгалтер. — Хьайна доагIаш дола 117 сом дIанийцадий Iа, лалла хьай пошт. — Аз йоагIIача бесса ю начислени, хьа а кхычун а ала хIама дац цунах, хьаштдале ведомосташка а хьажа аьнна Сауткинга ахчан документаш постадир цо.

Ведомосташта IотIахьожжаше а дегIа тIа мел бола чо гIеттар Сауткина.

— Аьъ, ер фудI? — бос дIабахар цун. Ведомоста тIа латтача ший тайпан цIера духьала яздаь 117 сом бIаргадайре хьехархочоа.

— Бакъдац из! Ай, аз ийца 68 сом мара мича дар,.. ГIа да ерI., Новкъостий, са кулг мича-д укх кIала яздаьр, малав сона хьалхара кулг яздаьр?.. ХIа-а, жуликаш, аз хойтаргда шоана Сауткин малав, аз ергья шун кхел, со Iехаве доахкар шоI...

Следственни органашкара гIо а ца дехаш дух тIа вала хьож Сауткин ше. МагIалбика города хьакимашка патккъа виц ца луш къуй лаха отт из. Дукха ха ялале ше санна Iехабаь новкъостий-хьехархой корабоагIа цунна школе болх беча наха юкъе. Цхьан саго, акхарех вIалла эхь а ца хеташ ведомосташ тIа кулгаш а яздеш ахча дIанийдеш хиннад. Ший киса «хIамилг» а йоллаш. Ше-деш хинна «гIулакх» кхераме дале а хIама хьакхаьчача сагота хиннавац из цу кхерама кIала отта.

Цхьабакъда ше сов гаьна кхаьчалга а Сауткин соцаве низ дIакхоачарг ца хиларах а кхийттача цо ше-шийца вIалд ю гороно бухгалтере ше леладаьча зуламерча гIулакхашта дари де. Шийна тIера къинош дIадехара дехар ду зуламхочо. Из малав хетта тарлу наха. Цун къайле яц тха: из ва г. МагIалбика болх беча кагирхой сайрийнарча школа директор Владимир Александрович Жизневский. Школа кассира болх а шийна хьатIанийца хинна цо. Шеко йоацаш ала йиш я общественни балха из духьала вац аьнна, цхьабакъда кIезиг-дукха хIамилг йоагIаш хила мегаций из болх а?

Цудухьа сага хам а боацаш оттадаь хиннад цо шийна «доагIар а». Директора миштa бу мах боацаш кассира болх? ВIалла а щек а ца воалаш увттаеш хиннай цо хьехархошта доагIача алапе ведомосташ. Шийна дукхагIа везачоа доагIаш дар дуташ хиннад, хIаьта бе-башха боацараштa тIера фос йоаккхаш хиннай. ХIаьта гороно бухгалтере шийга енна ведомосташ хьехархошта хьалха ше кулгаш а яздий дIалуш хиннай. — Хьехархошта сенна ю аз хало из гIулакх ишта чакхдаккха йиш йолаш со хилча. — Из гIулакх а де йиш еций сенна веза со школа коллектива? — ше-шийца уйлаш еш хиннай директора.

Шийна йоагIа «кассир-директора» оклад ше оттаяь хиннай Жизневске. Иштта болх беш тоъал ахча ийцад цо, алхха директора доагIар ца лаьрхIача. ХIаьта директора доагIар дукха дале а кIезига дале а бетта урокаш теларах дар а дIалаьрхIача, 266 сом да. ХIаьта сентябрь бетта хьехархочоа Топорковайна хьалхара цо ийцар 95 сом. Октябрь бетта а алапи доацаш йисар из хьехархо.

Бухгалтере сий деш тIаэцанзар Владимир Александрович. (Тамаш яц, Жизневске яьккхача «хIамилга» пхелагIа доле дакъа а хилац бухгалтера доагIа алапи).

ХIаьта цига хиннача кхалнахах цхьанне цун вIалла юхь ца еш аьлар:

— Къу ва хьо! — Хьо бахьан балха тIера а доахаш судашка кхувл тхо.

Цхьабакъда Жизневский тIехьашка валанзар шийга из апарах. Шийга ца доагIар аьннад аьнна суде паткъа вадензар из. Дехар деш гора эттар:

— Гешт де сона, новкъостий! ШайтIаша тувлаваь хиннав со. Дала хIалакдолда уж. Дукха ха йоацаш аварий йича, даьла бIарг тIахьежа, дийна вйсар со, хIаьта са «Жигулех» аьшк мара хIама йисанзар. Из сихагIа меттаоттае безам хиннабар са.

Бакъхила а мег из. Фу директор ва машина йоацар! Тийшар цо аьнначох бухгалтере багIа кхалнах а. Хьалха хинна эрсий кица хIанз эргедаьккхад! «Массанегара цхьацца тай, хIаьта верзан висачоа «Жигули». ШайтIа киловзалах тамаш еш кулгаш дIа-хьа ухийтар цхьаболча наха а. — Бакъхиннад-кх хьона, шайтIаша нах хьувзабу яхар, — йоахар цар цец а буваш.

Уж бегаш бац. № 4 йолча юкъерча школа директор вар Владимир Александрович. Бераштa бани еш вар из. Да-м боккъалдар аьлча, дика гIулакх ма-дий из. Дале а фу дергда шайтIаша юха а шоай тийша барг бича. Дукха ха ялале «дошо бани» аьнна ерригача городе гIолла цIи дIаяхар цун. Директора дага а доацаш сел дукха паччахьалкхен ахча дIаухаш латтар банега, кхыметтел шайтIашта шоашта а эхь хеташ.

Из бахьан школаца Iадика юаца езача эттар директор, цхьабакъда тIеххех лета оамал дIаяккха хала ма-дий. Сайрийнара школа лу Владимир Александровича, цунах къахетам а беш. Цхьабакъда циггача цунна жай даккхийта бицбенна хиннаб гороно наькъан, из цар даьдаларе шайтIаш кхы юкедахка духьаргдецар аьнна хета тарлу.

Хетаргахьа жинашца тайна хила веза Жизневский, хIана аьлча «Жигули» эца могаргдецар цунна цар новкъостал даьдецаре. Цхьабакъда царна юкъе а хиннад тийша болх бераш. Уж деций цунга «Ачалуки», «Боржоми» яха дарбан хий мала из велча каракъе шушашта из хий хийцараш. Из бахьан парханга яьннаеций «Жигули» а. Цхьабакъда «Хьай ваха безам бале, хIаманна тIаккхуаш хила». Из дага а дехе са паргIата доал Жизневске. Циггача дегадох цунна шийна кара бараштa, вешта хьехархошта тIера «цIока» яккха.

Цхьабакъда, цхьайолча хана шайтIаша а новкъостал дац. Из хул къайлагIа леладаьр гучадаьлча. ТIаккха кулгаш урагI а дахийта Жизневске духа ду:

— Хьога ба са болх, парте горкомега гешт дайталахь..

Бехказа баьккха вита йиш йий из? Цунна юхера шайтIаши жинаши дIадаха деза, хIана аьлча гешт дергдац РСФСР Уголовни Кодекса статьяша.

Б. БОКОВ,
«Ленина Байракх» яхача МагIалбика городской газета бехктокхама секретарь.

Доазол дехьара

АЛЖИР: СОЦИАЛИЗМ ХЬАЛЪЯРА НАЬКЪАГӀА

Ноябрь бетта субтропически Ӏан эггара хьалха ди къувкъа долалу Алжире. Цу хана малх бола, йийкха денош хувшалу чӀоагӀа догӀаш делхача деррийн дахьа, хургдолчох са а кошца. Кагийча кофейнейи бакхуш, чукхухь бӀаргчача ахканна ара лаьтта истолаш. Йоассаеннача тротуараш тӀа гӀолла лела гӀашлой тикай лабилгашта кӀал хьаьрчче дӀаувтт.

Гобаьккха Митаджа хьаьна лаьтташ дадача алжирски столицана тонахьа сихбаь чуэпаш латт цитрусови сом. Цамцача, кӀаьдача лаьттах Ӏочу а ухаш, дошо бессича сомах тускараш дузаш ба феллахаш. Лаьттах чудуаш делха догӀа хьувкъам дика хургхиларах бола хоам ба царна.

Карара шу къаьстта «хьувкъаме» денад Алжирски Республике общественно-политически вахарга диллача. Аьхки тӀаийцадар укхаза лоархӀаме программни документ — Къаман Харти. Цо кӀоаргга вӀашагӀтехай алжирски халкъо Ӏоаяь дегӀаахара опыт, кхоанен лостамаш белгалдаьд. 17 миллион саг вахача мехка лукха ха йоацца деррига халкъа референдум хилар кердача конституце проект къоабал а еш. Республика цу керттерча законо юридически дӀачӀоагӀду ший мукъагӀа йолаш хьайоагӀача шерашка тайп-тайпарча доакъошка цо даьха толамаш.

Алжир ший мукъагӀа а йолаш дегӀааха йоласинай 14 шерал кӀеззига совгӀа ха хьалхагӀа дена, боахам бехачен производство геттара юкъагӀа яьнна хиначен хьалашка. Цу хана дена, къаман экономикана ларда йоллаш ше йоаллаш, пачхаьалкхено монополей бера юха хьадаьхад ший рузкъаш кхыча мехкий доалахьенна национализаци яьй, кӀезига-кӀезига лувцаш пачхаьалкхен тӀахьожама кӀаллийцай алжирски экономика бӀарзагӀа йола позицеш. Цу прогрессивни эргалонаша мехкага йиш хилийтай тӀехьабисара исторически бахьанаш хоаламболлаш дӀадаха. Из политика йолаш да кхоаненгахьа бӀубенна бухь биллар а реализм а, лерхӀарий кӀоарга маӀан а практичность а.

Таханарча Алжире вахачун теркам тӀабода хӀанзарчар тайпарча кердача фебрикаштен заводаштен, дика товеннача хозача социалистически юрташта. гаьнарча юрташка бераштa халъяьча школаштен интернаташен. Кердадаьннача вахаро хьахулийт керда нах а. Из я йоккха хулаш латта пачхаьалкхен предприятешкара болхлой класс, чоалхане техника толаме лелаеш бола къона специалисташ, цхьаня беча балха совленаш яйза юртащкара кооператораш.

Материальни социальни эргалонашта кӀал правови ларда йолла езар да хӀанзза тӀаийна конституци. Цу тӀа белгалдоаккх, социализм ца хержача халкъ Ӏерг ца хилар. «Къам ший лоӀаматӀа хулга дизза дӀачакхдоаккхалургдолаш бола шийна нийсса кхы цхьаькха боаца никъ» лоархӀ цунах. Алжирски пачхаьалкхено лерхӀар обществана социалистически организаце принципий ларда тӀа овлангара эргало елга да. Пачхаьалкхе—производствон общественни продукт екъалген вӀаштӀехьдоахар, цо Ӏалашду беррига гражданий бокъонаш цхьатарра хулга. сага бокъонца цхьатарра бокъонаш яларен массе оагӀорахьара из дегӀавоалаваран наькъа тӀара экономически, социальни. культурни хьисапера духьаленаш дӀа а йоахаш.

Алжирски обществе. хьакхайкаду конституце, къахьегама ларда тӀа латт. цо хьалхайоах «хӀарангара хьинарга хьежжа, хӀаранена — къахьегарга хьежжа» яха социалистически принцип. Къахьегам хӀаране декхар а сийлахьа гӀулакх а лоархӀаш хьакхайкабу. Документо хӀара алжирца тешаме бокъо лу къахьега. садаӀа, мах боацаш дешеи медицински гӀулакхаш дайтен.

Дастуро (конституце) жоп лу общества пачхаьалкхени политически лоаттамах долча хаттарашта.

Керда конституци — алжирски революце яьча прогрессивни демократически эргалони хӀама тоа а деш, аргӀанна юкъехьош дола дакъа. Белгалдоалаш хӀама да, референдуме дакъа лоацаш хиннача алжирцех 99 проценто цунна тӀехьа кхаж тесса хилар. Цу тайппара, «Аль-Муджахид» яхача газето белгал ма даккхара, деррига халкъо хьакхайкадаьд конституце тӀа чӀоагӀбаьча социалистически чакъа ше тӀехьа хилар.

Ю. ЗИНИН. (АПН).

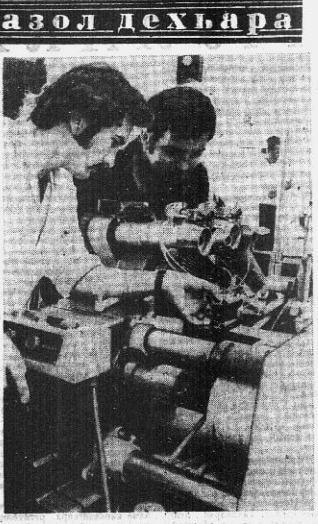

Дунен 75 мехкашка болх беш я Чехословаке хьаяь ткацки станокаш — Ӏалаьмате дика машинаш. ЧССР-е болх беш я яйгача промышленноста керда станочни оборудовани кийчъяраи балха юкъе йоаляраи йола массехк Ӏилма-тоҳкама центр. Царех цаӀ я Брно яхача городе. Укхаза кийчъю лакха овсарле йола вязально-ткацки станокаш.

СУРТА ТӀА: Брнорча Ӏилма-тоҳкама центрера инженераш Халупа Павели Полачик Иржии.

ЧТК ТАСС сурт.

Ахмед—пиллай аьла

Кене столице Найробе Къаман музея коа лаккха айенна латт доккхача пилла мунда. Из — дийна долча хана «пиллай аьла» аьнна цӀи тиллан Кене президента арадаьккхача декретагӀа лорадеш дола легендарна Ахмед.

Специалисташа деча тешалагӀа, 60 шу гаргга ха яьккхай Ахмеда дунен тӀа дахаш. Из кхы дӀахо яккха йиш йоаца ха яц, цхьабакъда пиллаш тоъал къоаналга кхоача ха я. Шэй бустамашка диллача кхыметтел ше санна долча кенийски саваннашкарча Ӏалаьматашта юкъе а белгалдоалаш хиннад из. Гаага кхаччалца мара ца дистача а 3 метр лакха хиннад Ахмед. Цхьабакъда цхьан башхалоно кхы а доккхагӀа хетадолийтар из. Ӏалаьмате йӀаьха кӀомсараш хиннай Ахмеда, цкъаза уж лаьттах Ӏо ца гӀертийтар духьа цун корта урагӀа боагӀабе а безаш.

Малхбоален Африке пиллай фун баьчча хиннача цо кхыметтел ше леча хана а Ӏочубахийтабаш ше курра урагӀа боагӀабаь корта. БӀаргадайначар деча тешалагӀа. йоккхача шин ӀаьнаТаьна юкъе, кӀезиг-дукха салаӀар духьа дижача санна, цао тӀа ӀотӀа а дижа денна уллаш коралаьл Ахмед. Ахмед далара доъ бӀил Найробе макъаьччинге а, распоряжени енна, цу Ӏалаьмата сибат тӀехьенашта гургдолаш юхедитара де йиш йолаш мел дола хӀама долда, аьнна.

Из мукъагӀа Ӏалаьмате чоалхане гӀулакх хинна хиннадар. Къаденнача пилла нихь пхьарий кулгашта юкъе лувжаш хиннад, цудухьа кердадар, искусственни нихь хьаде дийзад. Дукха къахьеген уйла еи йийзай, дийна долча хана Ахмеда хиннар санна сийлахь-доккха сибат мунда а хилийтар духьа.

Ӏалаьмат дийна долча хана бӀаргадайнараша цхьа хӀама зув хургда: мундах ехкац цаӀи ахи центнер еза а кхо метр гаргга йӀаьха а хинна гӀоръяьнна кӀомсараш. Бокъонца йола кӀомсараш, хьахозачох, столицерча цхьан банка сейфа чу яда, хӀаьта мундах ехкараш пластиках яь я. Ахмеда кӀомсарех ювцаш легенда хиннай, уж яха гӀийртаб аттача гӀолла рузкъанна тӀаккувш хиннараш, хӀаьта из бакъ хилар хьахьокх цун дегӀа яь хиннача човнашен цун нахьара кӀал даьхкача пхорчашен.

Пластиках яь кӀомсараш дӀа а яьха, бокъонца яраш дӀайохкаргья яхаш хабар да. Цхьабакъда, из дац керттердар. ЛоархӀаме да, «пиллай аьла»— кхыметтел хӀанз ше долча тайпара а хилийта — тӀехьенашта из леладар. Цо малха лоаттаю африкански фауна экзотикен сийлен, тӀахьех гонахьарча Ӏалама рузкъай хьурмат дара, уж лораларен дебаларен йоакхо яра.

Г. СКОБЕЛЕВ,
ТАСС корреспондент.
Найроби.

Майдан тӀара кема

ЗӀамига долча хана малав вайх гаьнарча форда наькъийн майрача капитаний хьакъехьа яздаь книжкаш ца дешаш. «Вюртемберг» яхача чорхаш тӀарча кема истори а хила тарлора ишттa сакъерламе форда дувцар отталара йола сюжет. из кема Эльба кертера цӀаккха дӀадаьнна хинналеце а. хӀаьта укх шера бӀаьстан юкъе денз геттара лаьтта хьал тӀа а даьккха Ӏоотталаьдале а...

1909 шера хьадаьча «Вюртемберго» дукха ха яьккхай шийна тӀехьа деза баржаш а теккадеш, деша ма-дарра маӀаи дича. Эльба тӀа гӀолла хьал а Ӏо а боал тувсаш лелаш Цу хана «Германо-богемски хин флотиле» доалахьа хиннад из.

ДӀаихад итташ шераш. ГДР хьаяьчул тӀехьагӀа «Чурча хин наькъашка гӀолла лела кемаш» яхача халкъа предприятега дӀа а денна, кхы а цхьа ткъаь пхиъ шу даьккхад кемо болх беш. Юххера а хьатӀаэттар кемана эггара гӀайгӀанегӀа дола 1974 шера гуйран да, цо ший эггара тӀехьара никъ беш хинна ха: «Вюртемберг» дохадаь дӀадаккха аьнна соцадаьдар.

Цхьабакъда хи тӀа гӀолла боал тувсаш 800.000 километр никъ баьча ветерана кхел кхыча тайпара нийсъеннай. Иззал болх баь къаьна къоано хи чура хьал а даьккха. Магдебурга юккъе майдан тӀа дӀаоттадаьд. «Вюртембергах» ший тайпара, цхьа тамашийна ресторан е лаьрхӀар.

Цхьабакъда из де кхелехьа хин низ кема ший фусаме юха чудига хьежаб. 1974 шера декабре мух баьннача деношка Эльба хьарсам чура арайккхад хий. ТӀаккха хиво додадаь юха а хьарсам чу кхессад «Вюртемберг». Цига ханнахьа тӀаккхаьчача оарпо кӀалхара даьккхад кема.

Укх шера бӀаьстан юкъе денз Магдебурге наха эггара чӀоагӀагӀа езаеннача ресторанех цаӀ а хинна дӀаэттад «Вюртемберг». Укх массехк бетта 60.000 совгӀа хьаша хиннав цу чу, кема тӀарча ресторана чу ерригаш а 80 мара моттиг еце а. Ресторан кхы а чӀоагӀагӀа могаяра аьттув боаккх малх мо къоагабаь Ӏоуллача гургало, цун зовнаца дӀайолалу дезача деношкара сайренаш, паргӀата, форда тӀа волаш санна хӀамаш дагаухийташ йола сатийна моттиг.

Цхьабакъда тахан ресторанаца гӀордаьнна Ӏаш «Вюртемберг». Цун трюмах цхьан даькъа чу музей йиллай. цу чурча экспонаташа чархаш тӀарча кема деррига истори шоай сурташца хьахьалхашка оттаду, кочегара къахьегам цхьан хана мел хала хиннаб дувц чубаьхкараштa. Шийна йиллача тайпара сахьата 8 километр сиха кема леладара сахьата бӀарчча тонн кӀор хьа а йибеш цун кхуврча дӀачутувса безар сага. цу тӀа а 70 градус йӀовхал йолча метте.

В. ЧУДОВ,
ТАСС корреспондент.

«Лада» котйоал

«ТӀеххьара зама», «ТӀеххьара никъ», «Ирлс-корта Ӏадика ювцар». Керте гӀолла даьча цу тайпарча йоазоша къоардадьдар газеташ дунен халкъашта юкъера эггара тӀехьара лондонски автосалон хьаеллача хана. 1903 шера денз хӀара гуйранна хулаш я из британски столице. 40 шера «мотошоу» хула моттиг йолаш хьаенай юкъарча бӀаьшерелашка рыцарски турнираш еш хиннача хьалъяь «Ирлс-корт» яха йоккха бетонни ангар. Эдархо бахьан долаш къувсаш бола хӀанзара «автобизнеса рыцараш» халдаиза тӀа-тӀа дуккагӀа хулаш хиларах правительства лаьрхӀад уж «къовсамаш» дӀахо йодача хана паргӀатагӀчен цу гӀулакха кийчъяьчен Бирмингема выставочни комплексе леладе.

Иштта нийслу вай «Ирлс-корт» яхача салоне. ДӀачуводачун лергаш къорде санна лекх «Опель» яхача малхбузенгермански фирма стенда тӀара йоагӀа рок-ашараш. КӀеззига дӀахо вахача, «Ланча» яха «итальянски машин ше» хьокха оттаяь латтача, къахьеташ я «Сатийна ворхӀ» яха джазови группа. Конкурентел тӀехьайисац гӀулакх деча фирма станцеш хестаеча телеидола Фрэнк Боу оазаш лекхаш йола «Бритиш Лейланд» а. ХӀанз конвейерни ленто кхесташ йолча площадка тӀа ера бе-бе бесаш долча прожектораша сийрдаьккха «Ягуар». Из модель «корта бӀогора боалабеш я» аьнна хьакхайкадир репродуктораша бос баха йола манекенщица, дӀа-юха а теркаш, машина чура Ӏоъяьннача ханна. Цу ханна зал хьалкхоачалучча зрителий группана тӀакхийтар Британски мотоциклетни бюро кхайкаеш хинна кхы цхьаькха цхьа «тамаш» а...

Цецвоаккхаш да, Англе ехка шовзткъа процент совгӀа машинаш английски ца хилар. Цхьабакъда, кхыметтел вокх юхейисача кховзткъа процентах а ши дакъа машинаш мара британски компаней заводашка вӀашагӀъехкаяц. Вожаш — американски фирмай доалахьарча предприятешка.

Сатувсараш ба 24 эзар фунт совгӀа ахча доаккхача «Лагондана» юхе гулбенна. Машин хьаьнй соахка хӀалак хиннача, американски бизнесменаша цу сахьате шоашта дӀаийцача «Астон Мартин» яхача къаьнарча английски фирмо. Ӏарбий шейхашкарен кхыча миллиардерашкарен заказаш кхьачад царга хӀанзле а электроника чуелла гиганташ кийчъяра.

Укх шера пхе бетта эзар советски «Лада» («Жигули») Британе ехкача «Сатра Моторса» стендо селлара дукха гулбац сатувсараш. Цхьабакъда укхаза хьабаьхкараш, хьаккхашта ко бе делле Ӏо а хайше, цул тӀекьагӀа маьхага а хьеже. юха шера духхьал из машин мара ца эца аьле соцам а бийя дӀаболх. Советски машинаш английскичарел дарегӀен тешамегӀен я аьнна хет ший доалахьа таксопарк йолаш волча Лондонера къилбаседегахьа уллача город Лестерерча Вальтер Краера. Цо дийцар укх шера январь бетта заказ даьлар ше английски заводашка вӀашагӀъехкаш йолча «Форд Кортина» 50 автомобила яхаш. «Мае мара хьаккхаьчаш тхога уж машинаш. Цхьайола моттигаш вӀаштӀехьа йоацаш хилар гучадаьлар. Машинаш хьаьршкашка уж дӀаяха яхаш хӀара оаха дехар массаза ду, тхона жоп лора, фирма ший а я проблемаш аьле. ТӀаккха заказ дир оаха кердача «Ладашта», хӀаьта уж тхона бокъонца йиллача ханна хьа а яххийтар».

Советски машинаш тешаме хилар геттара дика хьахьекхар укх шера Великобритане гӀолла кхаь дийнахьа машинаш хохкаш яьккхача коталоно. «Тексако» яхача компане хӀара шера Британе чаккхйоахача турера приз хӀанз вӀаштта шозлагӀа йоаккх кхаь стандартни «Ладах-1200» («ВАЗ-2101») латтача командо. Эггара хьалхагӀа финише кхаьчача я «Альфа Ромео», «Форд», «Лейланд», «Воксхолл». «Хонда» яхача маркех йолча 95 автомобилал хьалха яьннача а «Лада» водителашта хетачох. котало йоаккхилга Ӏалашдаьл машин технически дика хиларо. ШоллагӀеи кхоалагӀеи моттигаш а ишттa советски автомобилаша яьхар.

Берригача зрителашца цхьана «Мотошоу-76» балха аргӀанара ди чакх а даьнна «Ирлс-корторера» аравоагӀаш дезала дас воӀаген сесагаген дувцаш хезар соьга: «Тешаме а йолаш алхха цхьа машин — «Роллс Ройс» — мара йисаяи Англе». Сесаго ела а сина, хаьттар: «Цох хьо дог тийша вий? Цу тӀа а хайца цӀаккха а дӀа-юхамича вахав хьо», ХӀаьта кхуви воагӀача кӀаьнка лаьрххӀа, гучох. выставке шийна хеза тешаш юха керда а доахаш, хьа кхайкадир: «Нагахьа санна дӀахо а шита хуле, кастта «Роллс» а хургьяи тешаме...»

Н. ХОРУНЖИЙ,
АПН соб. корр.
Лондон.

ГӀУЛАКХХАХ ДОГ ЛАЗАШ ХИЛЧА

Шоай болх безаш из беховаш нах ба Надтеречни районни библиотекера бараш. ХӀара дийнахьа дукха нах ух уж болча. Цхьабараштa деша художественни литература деза, хӀаьта вокхар е балха е дешара эшаш дола книжка дех. Царех хӀаране гӀулакх кхоачашде, цар кхы цӀаькхаза а укхаза юхабахка безам хургболаш шоай болх вӀаштӀехьбаккха гӀерт библиотекараш Хусиева Зинаи Такаева Симаи.

Массаза а цӀена хул библиотеке. Хетаргахьа цо а гӀо ду библиотекана ший книжкаш дешарий мугӀараш шердара. Духхьал укх шера хьалхарча итт бетта библиотеке 2200 совгӀа саг хиннав. Иштта дукха нах библиотеке ахаро тешал ду цун болхлоша книжкана пропаганда еш, юрта боахама къахьегамхошта идейно-политически кхетам луча книжка лоархӀам лакхбеш дукха къахьегаш хилара.

Библиотека ветеран я Хусиева Зина Мумадовна. Барайтта шу дизад из укхаза йола.

— Цу юкъа деррига а хиннад: хало а атто а, — дагадувц Хусиевас. — Юххьанца цкъаза хеталора булургбий-хьогӀ сона ер болх? Низ дӀакхоачаргбий-хьогӀ моттар. ХӀана аьлча хьалийха книжка дӀаделча валлац библиотека болхло. Каст-каста сага эшаш дола книжка хьахаржа, цхьадола хӀамаш наха дӀахьалхадаха декхарийла ма-дий тхо. ХӀаьта цу гӀулакха тхо тхоаш а хила деза дукха ховш, дукха ха гӀерташ. Цулухьа массаза а тхоай знаней боарам лакхбеш хила деза тхо.

Районни библиотека балхах дувца дикадараш кӀезига дац. ХӀара бетта шозза укхаза чаккхйовх общественно - политически атеистически литература обзораш.

— Дына духьала пропаганда яр чӀоагӀа лоархӀам болаш да, — йоах Зина Мумадовнас. — Къаьстта хала хет цхьаболча кагийча наха дынах дукха зенаш доахкилга, цо наха Ӏоткъам доаттабелга дизза кхетадеш ца хилар. Цкъа писателa Н. Тендрякова «Чудотворная» яха книжках лаьца вайнаьха мехкарашца дувцаш дар тхо. Цу дийнахьа оо кхы цӀаьккхаза а кхийттар. дына духьала еча пропагандах, нагахьа санна из формапа еш ца хилча, беркат доалилга. Керттерадар да хьайга ладувгӀача нахаца нийсса къамаьл де хьона магар. Вешта аьлча, Ӏа дувцачох хьа хьай дог лазаш хуле из наха дикагӀа кхетаду. Иштта хьашт а долаш деча къамаьло наькха уйла сомайоаккх. Цу тайпарча - къамаьлах хет сона цу дийнахьа мехкарашца тха хиначох а. ХӀана аьлча царех дуккхачар хьакхашта дувцар цу книжках санна дынах а шоашта хетар.

Библиотека болхлоша хьинаре дакъа лоац совхозе. больнице, школе, юрта Совете чакхдоаккхача дуккхача гӀулахашка. ХӀара кӀира цар кийчъю политически дешара кружокий балха эшаш йола материалаш. Библиотеке гулбеннача наха еш тайп-тайпара статьяш, газеташ тӀара хоамаш, кердача книжкаех дувц. Геттара йоккха йолча кепайоазон информацена юкъера керттерадар хьахаржа гӀо ду цар дуккхача наха.

ЗӀамигачарех я ала йиш яц библиотека книжкай фонд. Цхьабакъда З. Хусиеванеи С. Такаеванеи дика йовзаш я из. Цулухьа заочни отделенешка дешаш болча студенташта эшаш дола книжка шоашка долаш ца хилча библиотекашта юкъерча абонементе гӀолла Грознера хьаяду цар.

Хоза, бӀарг тӀаоттаргболча бесса кийчъяь укхаза Ӏилмая коммунизма ларда елларий К. Маркса Ф. Энгельса, В. И. Ленина кхоллама тӀехьленах дувцаш йола стендаш, витринаш. Иштта укхаза я «Политинформатора гӀонна», «Комсомолах», «Физически культурен спорти», «Сай къахьегам, сай хьинар хьона дӀател аз, пятилетка!» яха а кхыйола а книжкай стендаш. Иштта царна юкъе я КПСС XXV-ча съезда материалех дувцаш йола стенд а.

Цул совгӀа библиотека балка юкъе лоархӀаме дакъа дӀалоац тайп-тайпарча темаех сайреш, диспуташ. бригадашка, отделенешка книжкаш дешаращца вӀашагӀкхетараш чаккхдахаро.

М. ТАРАМОВА,
Надтеречни района культура отдела инспектор.

КЪАХЬЕГАМА КНИЖКА: МАЛАВ ЦУ ТӀА ЙОАЗУВ ДЕ БОКЪО ЯР?

Каст-каста шо-шоай къахьегама книжка тӀа харцахьа даь йоазув тоадар дехаш дукха нах ух кадрай отделе. Цхьайолча хана хала хул саг дӀакхетаве — книжка тӀа харцахьа йоазув даьча организане мара кхычахьа из йоазув тоаде бокъо ца хиларах. ХӀаьта цхьабараш шоаш тоаде гӀерт харцахьа даь йоазуш: хьалха даь йоазув дӀадоаду, е резинка хьекхаш дӀадоаккх. Цар кхетадац, из бахьан кадрай отдела болхлочун къахьегам хална оттарал совгӀа, шоай балха стаж — ха даш йоацаран юкъара яри — белгалъяра цӀенхашта новкъарле еш хилар. Цул совгӀа, из иштта Ӏаткъ пенсе боарам нийса оттабара, социальни страхованен социальни Ӏалашони пособи хьожадара. Иштта дицдалийта йиш яц, къахьегама книжка тӀа харцахьа йоазув даро экономически зе деш хилар а.

Халкъа судо яьча решенех хьалу бехк боацаш прогул яьчоа бетта юкъера доагӀаш хинна алапи, нагахьа санна из балхара дӀаваккхара бахьан къахьегама книжка тӀа нийса оттадаь ца хуле. Цхьабакъда кхаь беттал тӀехдала бокъо яц бехк боацаш прогул яьча сага луш дола из алапи.

Нагахьа санна балхара дӀаваккхара бахьан къайладаккхара, балха стаж ца хадийтара, из Ӏотатохара, иштта кхыча бахьанех книжка тӀара йоазув тоадаь хуле книжка да бехктокхаме оз судо. Цхьабакъда балха стаж меттаоттаярах решени бокъо яц суда. Нагахьа санна сага тайпан цӀи, цун шийн цӀи, даь цӀи, ваь шуи дии паспорта тӀа е военни билета тӀа дӀаяздаьчунца къахьегама книжка тӀа яздаьр вӀаши нийслуш ца хуле суда бокъо я книжка тӀа харцахьа даь йоазув тоаде.

Совхозе болх беш хиннача Келаев Рукъмана къахьегама книжка тӀа ший цӀи харцахьа язъяьлта (цига Руслан аьнна язъяь хиннай цун цӀи) гучадаьлча, харцахьа язъяь цӀи дӀа а йоаяь ший йолаш яр ше ӀотӀаязъяь хиннай. Цун бокъо яцар из де. Из бахьан пайдаца доацача даьннад цун къахьегама книжка, хӀана аьлча бокъонца Келаев Рукъмана из книжка хилара шеко яйт цо ше из тоадарах. Суде заявлени а енна къоастаде мара ца деза дош дар из.

Къахьегама книжка тӀа йоазув дара бехктокхаме болча нах декхарийла ба хьалхагӀа харцахьа шоаш даь йоазув юха тоадеча хана учреждене печать оттае. Из доагӀа 1939 шера 15 январе денз телаш хиннача къаьнарча къахьегама книжкашта. 1975 шера 1 январе денз лелаш долча кердача къахьегама книжкаш тӀа, инструкце ма-яххара, цкъа даь йоазув тоаде йиш яц. из юхаязде деза деррига. Цхьабакъда, халахете а, моттигаш нийслу из инструкци телхаеш.

Пенсионни документаш къахьегамхой балха болча предприятей, учреждений, организацей кадрай. отделаша кийчду хӀанз. Сона хетачох из геттара нийса да. Къахьегама книжка тӀа йоазув деча кадрай отделий болхлой бехктокхам лакхбарал совгӀа общесоюзни нормативни акташца, пенсионни бокъонашца бувзам болаш, уж документаш довзаш хул уж. Цудухьа ше къахьегама книжка тӀа деча йоазон бехктокхам кхетабеш хила веза кадрай отдела хӀара болхло.

З. БЕРСАНУКАЕВА,
Шаьла района «Джалка» совхоза кадрай отдела йоккхагӀйола инспектор.

Лотерея-77

Бахача наькха безам къаьстта тӀаозаш я Российски Федерацеахчан-хӀамай лотерея. Укх шера Нохч-ГӀалгӀайчене бархӀазза арахийцача керттерчек «Шейна хетаьчен» лотерейи 657 эзар сома билеташ дехкад нахага. Цул совгӀа декабрь бетта дохкаш латт кердача шера хетаяь арахийцача 171 эзар сома боарам болча лотерея билеташ.

Ерригa лаьрхӀача 126.6 миллион сома ахчан-хӀамай лотерея арахеца лаьрхӀад 1977 шера. БӀарччача шера бархӀазза арахецача лотереях 36 миллиони 739 эзари 200 хӀамайн 61 миллиони 920 эзари сома ахчани кхажамаш доагӀаргда.

«Шейна хетаяь» арахецача лотерея тиражагӀа ловзаергья 8 миллиони 314 эзари 800 хӀамаш 14 миллиони 40 эзари сома.

1977 шера хӀамашта бенача кхажа юкъе хургья: «Москвич-412 ИЭ», «Жигули» ВАЗ-21011 яха кхерамален батхараш доахка комплекташ шоашца а йолаш автомобилаш. «Иж-Юпитер-3» яха улув чарх йолла мотоцикл, пианино, телевизораш. «Комета-209» яха магнитофонаш, тайп-тайпарча маркех йола радиоприемникаш, «ЗИЛ» яха холодильникаш, бархъаш лутта «Чайка» яха машинаш. фабрике даь кӀувташ. Кхылоза праза билеташ йийрашка кхоачартья спортивни, зипа костюмаш. машинаца даь петава цхаралаш, «Аккорд-201 МОНО» яха электрофонаш, «Ломо-204» яха кинокамераш, «Полет», «Заря» яха маӀача наьхен кхалнаьхен пхьарсагӀа доахкаду сахьаташ, цӀагӀа лелаю хӀамаш тега машинаш, электрически самовараш. Цул совгӀа лотереях ахчан кхажамаш я доагӀаргда, цу даькъе 200, 100, 50 сома боарам бараш а долаш.

1977 шера ара мел хийцача лотерея билетех 60 процент дараш кхаж боагӀаргболаш да.

Лотерея тиражаш хургья: хьалхагӀа арахецачун—28—29 январе гор. Кирове, «Шейна хетаяь арахецачун» — 10—11 марта гор Архангельске, шоллагӀчун — 22—23 апреле гор. Иванове, кхоалагӀчун — 27—28 мае Горьковски областерча гор. Дзержинске, йиъалагӀчун 24—25 июне Татарски АССР-ча гор. Набережные Челны, пхелагӀчун — 22—23 июле гор. Улан-Удэ, ялхлагӀчун — 26—27 августе Ярославски областерча гор. Рыбинске, ворхӀлагӀчун — 7—8 октябре гор. Рязанс, бархӀлагӀчун — 25—26 ноябре гор. Белгороде.

Лотерея билеташ дохкаш хургда тикашка, сберегательни кассашка, «Союзпечата» киоскашка бувзама предприятешка, театрашка, кинотеатрашка, машинаькъа вокзалашка. Укх шера декабрь чакхбоаллаш дохка доладерга уж.

С. СМАГИН,
Гострудсберкассай Нохч-ГӀалгӀай республикански управлене оперативни отдела декхар кхоачашдер.

Даьшцеи ноаношцеи бувзам болаш

Школа яьккха а баьнна къахьегама никъ лаьцача кагирхошта биьлац эггара хьалхагӀа шоашта дешар-йоазув Ӏомадаь, кхетам бенна хьехархой, школе шоаш яьккха ха. Уж хӀамаш цар сакхетам чура ца далар шийн бахьан долаш да.

Ножай-Юрта района Балансух юртарча юкъерча школе бераштa истории обществоведении хьехаш ва Айдамиров Бийсолта. Дукха ха я цо укхаза болх бу. Юртарча наха а дешархошта а дукха веза — из саг, дуккхача шерашка хьаьнала къахьегаш, кхуваш латтача тӀехьенна йизза знанеш яла гӀерташ, царна хоза кхетам луш хьавоагӀаш из хиларах.

Ше хьехача предметаца дешархой безам совбаккха, цун кӀоаргленаш Ӏомаяйта карагӀдоал хьехархочоа. Урок чулоацам болаш, тайп-тайпарча методически наькъех, гойтара пособех пайда эцаш чакхйоаккх цо.

Ш. МАЗИЕВ,
хьехархо.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

23 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Ӏуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. Зурманчаш, мичад шо? 10.15 — БТ. «ЦӀи яьнна тӀий» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери. 11.30 — «Саги закони». Передача дӀахьу профессора Безуглова. 15.00 — «Вай юкъара къамашта юкъера мотт» яха документальни фильм. 15.20 — «Александр Фадеев». 16.00 — «Интернациональни доттагӀален школьни клуб». 16.30 — БТ. «Ӏилма. Техника. Прогресс». 17.00 — БТ. Шахматни школа. «Разрядникий класс». 17.30 — БТ. Жданова цӀерагӀча, Октябрьски революце орден лелаеча хьалхарча хьюкхамерча типографе 100 шу дизарга. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «Самукъане ноташ». 18.30 — БТ. Миллионий ленински университет. «Экономически нравственни тайпарча балха дика». Передачаш юкъе дакъа лоацаш ва СССР Лакхехьарча Совета депутат. Социалистически Къахьегама Турпал Постников. 19.00 — БТ. Пачхаьалкхен Сибирски эрсий халкъа хора концерт. 19.30 — Телевизионни очерк. 19.40 — БТ. «ЦӀи яьнна тӀий» яха телевизионни художественни фильмо премьера. ШоллагӀа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. Юниорашта юкъера хоккеях йола дунен чемпионат. Чехословаке сборни — Советски Союза сборни. Чехословакера передача. 22.05 — БТ. Интервидени. «Вай адрес — Советски Союз». Пистеньлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч- ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (гӀалгӀай, эрсий меттала). 18.50 — Киноинформация. 19.00 — Хьайбаша Ӏа доккхилга дӀа мишта дода. Нохч - ГӀалгӀай АССР юрта боахама министерства керттерча зоотехника Бакаева выступлени. 19.10 — ЗӀамига бераш, шоана. 19.20 — Черсий-Балкхарой филармоне симфонически оркестра концерт. 20.35 — Фильм. 20.40 — Социалистически доалахье лорарa тӀехьа. Заводской района халкъа судахочун Исмаилова выступлени (нохчий меттала).

24 декабрь
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Ӏуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. «Оакхарий хьакъехьа берашта». Ленинградера передача. 10.30 — БТ. «ЦӀи яьнна тӀий» яха телевизионни художественни фильм. ШоллагӀа сери. 11.15 — БТ. Советски иллей концерт. 11.45 — БТ. Миллионий ленински университет. 15.00 — Документальни фильмай программа. 15.20 — Берашта дола фильм. «Ташкент — хлаьа город» яха художественни фильм. 17.00 — БТ. «Москва а москвичаш а». 17.30 — БТ. Итальянски халкъа ашарий концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «ХӀара сурта тӀа малх ба». 18.40 — «Юрт а гӀулакхаш а». Передача дӀахьу Черниченкос. 19.10 — БТ. СССР доккхача театра солистий концерт. 19.55 — БТ. «Вай биографи. 1924-гӀа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. «Автлото». Эстрадни программа. 22.30 — БТ. Боксах йола СССР чемпионат цӀи яккхара йола матч. ЦСКА спорта Дабпецера передача. Пистеньлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Нохч-ГӀалгӀайчу гӀолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Юрта механизаторски кадраш кийчбе. 18.40 — Киножурнал. 18.50 — Сийлахь - йоккха социалистически революце 60 шу дизара толамашца наькъадахара тӀехьара социалистически яхь дӀайоалаьраш болча. «Красный молот» завода коллектив йолча (гӀалгӀай меттала). 19.10 — ЗӀамига бераш, шоана. 19.15 — ХӀара балха денна — дикала Знак. Ленински района социалистически яхье котало яьккхараштa дола концерт. 19.45 — «Телевизорашка хьожараша хаттараш ду, критика ю, хьехамаш ду...». 50-гӀа выпуск. 20.15 — Фильм. 20.20 — Нохч-ГӀалгӀайчу Советски Ӏаьдал чӀоагӀдалор. 20.40 — Документальни фильм. 20.45 — «02 ладувгӀаш я».

РАДИО

23 декабрь

6.30 — Хьайбаш лелабераша Ӏай ю йоакхонаш (гӀалгӀай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Халкхара ашараш (гӀалгӀай меттала). 8.40 — «Шоана кхалнах» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала). 9.15 — «Депутат еза цӀи я» яха корреспонденци (гӀалгӀай меттала). 9.30 — Ден темах (эрсий меттала). 9.40 — Ашараш. 9.45 — ГӀишлошъярхочун дош чӀоагӀа да. «Грознефтехимремстрой» треста I-ча гӀишлошъеча монтажни управленера передача (гӀалгӀай меттала). 16.00 — СССР пежарий республикай деноош. Ямкилов. «Калмыцки эскизаш» (эрсий меттала). 16.25 — «Сийрда никъ» яха Б. Чалаева очерк (нохчий меттала). 16.45 — КПСС Центральни Комитета решенеш бахархошка дӀайовзийта (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

24 декабрь

6.30 — Кооператораш — юрта къахьегамхой ба (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Шахбулатова иллеш (нохчий меттала). 9.15 — «Атеист» яха радиожурнал (гӀалгӀай меттала). 9.35 — Ашараш (эрсий меттала). 9.45 — Механизаторски кадраш кийчбу оаха. «Горец» совхозера корреспонденци (гӀалгӀай меттала). 16.00 — Дико дикалар Ӏомадой теш. Беседа (нохчий меттала). 16.15 — Сандова юмористически дувцараш (нохчий меттала). 16.35 — Социалистически яхьа хьалхалаттарашта дола концерт (гӀалгӀай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гӀалгӀай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи морхаш а йолаш, цхьайолча хана кӀезиг - дукха йоачан а йолаш, цхьайолча моттигашка ша а билла, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух хьекхаш хилеи фегара температура республике —3 +2 градус. Грозне 0 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка лаьгӀо лоа а делхаш, дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —5 —10 градус, дийнахьа +1 — 4 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Нохч - ГӀалгӀай АССР журналистий Союза правленеи республика Министрий Советерча телевиденеи радиои комитета коллективои чӀоагӀа хала а хеташ кодам бу СССР журналистий Союза членага, радио редакторга И. Г. Ведзижевага цун нана

ВЕДЗИЖЕВА Жахе Хази
кхалхарах.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина. 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерия — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05576. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Маяковского. 92. Заказ № 9790.